

Partnerské vztahy bez společného bydlení z pohledu studentů sociální pedagogiky

Alena Grygarová

Bakalářská práce
2018

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2017/2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Alena Grygarová**
Osobní číslo: **H150359**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Partnerské vztahy bez společného bydlení z pohledu studentů sociální pedagogiky**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení terminologie a teoretických východisek z oblasti rodiny a alternativních partnerských vztahů.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HAŠKOVÁ, Hana. Vlastní cestou?: životní dráhy v pozdně moderní společnosti. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-178-7.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.

KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-731-5004-2.

MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2919-9.

RABUŠIC, Ladislav. Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2901-6.

VÁGNEROVÁ, Marie. Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8308-0.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Eva Šalenová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

11. ledna 2018

Termín odevzdání bakalářské práce:

27. dubna 2018

Ve Zlíně dne 11. ledna 2018

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 20.2.2018

.....

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato práce se zabývá názory studentů oboru sociální pedagogiky kombinované formy na partnerství bez společného bydlení. Je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se věnujeme rodině, partnerským vztahům a partnerství bez společného bydlení. Zabývá se důvody, proč lidé tento druh partnerského vztahu volí. V praktické části je vyhodnoceno anonymní dotazníkové šetření, kde jsme u studentů zjišťovali názor na partnerství bez společného bydlení.

Klíčová slova: partnerství bez společného bydlení, rodina, alternativní partnerské vztahy, sociální pedagogika

ABSTRACT

This thesis deals with the opinions of social pedagogy field students of combined form about partnership without living together. It is divided into two parts, theoretical and practical. In the theoretical part, we focus on family, partnerships and partnerships without shared housing. It deals with the reasons why people choose this kind of partnership. In the practical part there was evaluated an anonymous questionnaire survey, which purpose was to find out the opinions of students about partnerships who live apart.

Keywords: partnerships without shared housing, family, alternative partnerships, social pedagogy

Ráda bych poděkovala mé vedoucí práce paní Mgr. Evě Šalenové za odborné vedení, trpělivost a pomoc při zpracovávání bakalářské práce. Děkuji své rodině za podporu, a v neposlední řadě také studentům sociální pedagogiky za čas strávený u vyplňování dotazníků.

Motto:

„Život stavíme buď na úspěchu, nebo na lásce. Chceme-li skloubit oboje dohromady, budeme mít těžký život.“

Ladislav Hoberlant

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

OBSAH	8
ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 RODINA A VÝCHOVA	12
1.1 OBEČNÁ CHARAKTERISTIKA RODINY	12
1.2 RODINNÁ VÝCHOVA	13
1.3 IDENTIFIKACE DÍTĚTE S MUŽSKOU A ŽENSKOU ROLÍ	14
1.4 SOUČASNÁ RODINA, JEJÍ CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY A TRENDRY	15
1.5 FUNKCE RODINY	16
1.6 TYPOLOGIE RODINY	17
2 PARTNERSKÉ VZTAHY	19
2.1 NESEZDANÉ SOUŽITÍ	19
2.2 SINGLES	20
2.3 SEŠÍVANÁ RODINA	21
3 PARTNERSKÉ VZTAHY BEZ SPOLEČNÉHO BYDLENÍ	23
3.1 VYMEZENÍ POJMU	23
3.2 TYPOLOGIE VZTAHŮ „SPOLU, I KDYŽ ZVLÁŠŤ“	24
3.3 DŮVODY PRO VOLBU VZTAHU BEZ SPOLEČNÉHO BYDLENÍ	25
3.4 RODINA JAKO MINGLE	26
PRAKTICKÁ ČÁST	27
4 METODOLOGICKÁ ČÁST	28
4.1 CÍLE VÝZKUMU	28
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	29
4.3 VÝZKUMNÉ METODY	29
4.4 VYMEZENÍ A CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO VZORKU	29
4.5 PŘEDVÝZKUM	30
4.6 METODY ANALÝZY DAT	30
5 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEHO INTERPRETACE	31
5.1 ÚDAJE O RESPONDENTECH	31
5.2 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT	34
6 SHRNUÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	47
6.1 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	49
ZÁVĚR	50

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	51
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	54
SEZNAM GRAFŮ	55
SEZNAM TABULEK.....	56
SEZNAM PŘÍLOH.....	57

ÚVOD

V této bakalářské práci se budeme zabývat problematikou partnerství bez společného bydlení a zjišťovat názory studentů sociální pedagogiky na tuto podobu partnerského vztahu. „Sociální pedagogika je pedagogická disciplína, která na základě exaktních poznatků řeší vztahy výchovy a společnosti, zkoumá výchovné aspekty socializačního procesu a přispívá k rozvoji osobnosti ve výchovně-vzdělávacím procesu v rodině, škole a ve volném čase“ (Kraus, 2001, s. 11). Sociální pedagogové by měli být obeznámeni s proměňujícími se podobami partnerství a problémy, které mohou s novými podobami partnerských vztahů nastat. Inspirací pro toto téma jsou stále rozšiřující se vztahy bez společného bydlení, které se kolem nás nezdá vyskytovat. Zcela jistě každý takový pár má své důvody, nachází výhody či nevýhody tohoto vztahu. Před sametovou revolucí v socialistické společnosti bývalo zvykem, že kolem dvacátého roku věku se mladí lidé vzali a téměř hned po svatbě měli děti. Naše společnost spolu s politickými změnami po roce 1989 přijala za své i to, že lidé mění v průběhu času náhled na manželství a rodinu. Normy v partnerských vztazích se posouvají. Mladí lidé jsou dnes vychováváni k individualismu, odkládají závazky a rodičovství na později. Ženy jsou emancipované a vzdělané, finančně se dovedou zabezpečit. To vše má za následek nové formy partnerských uspořádání, partnerské vztahy se proměňují. Některé dvojice v současné době ani neuvažují, že by stvrdily svůj vztah manželstvím, neboť jeho případné ukončení a problémy z toho vyplývající pro ně představuje překážku, kterou nechtějí podstupovat. Jsou tedy častěji než dříve zakládány rodiny bez toho, aby byl zpečetěn vztah před úřadem, děti se rodí nesezdaným párům. Lidé ale zacházejí ještě dál, někteří nepotřebují s partnerem žít, stačí jim jen občasné schůzky. Tito partneři spolu udržují vztah, každý si ovšem chrání své soukromí a provozuje svou domácnost. Odpadá tak každodenní starost a péče o partnera. Scházejí se, když oba chtějí a udělají si na sebe čas, své ostatní volné chvíle tráví podle svých představ. Tento vztah je náročný na důvěru partnerů a problematické je v tomto partnerství založení rodiny i výchova dětí. Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. V teoretické části se věnujeme rodině a výchově, dále partnerským vztahům, třetí kapitola se zabývá partnerstvím bez společného bydlení. V praktické části jsme zrealizovali dotazníkové šetření. Zjišťovali jsme názory studentů sociální pedagogiky na tento fenomén v partnerských vztazích.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINA A VÝCHOVA

V první kapitole se zaměříme na rodinu, její obecnou charakteristiku, rodinnou výchovu, vymežíme její funkce, její typologie i současné trendy v rodině. Každý člověk pochází z té „své“ rodiny, která ho formovala, kde vyrůstal a právě rodina dokáže velmi ovlivnit to, jak vychovávané dítě obstojí ve svém dalším životě ve společnosti a jak bude jako dospělý vychovávat své děti. Tím vším je výchova v rodině nenahraditelná. Člověk zatím nevy-myslel lepší alternativu. V dnešním světě, kdy je vše rychlé, přetechnizované a neosobní by měla být právě rodina tím přístavem, jistotou a klidným láskyplným místem pro čerpání nových sil všech svých členů. Dudová však uvádí, že současnou rodinu lze nazvat rodinou nestabilní. Polovina manželství končí rozvodem, dobrá zpráva ale pro společnost je, že stále pro velkou část populace je manželství považováno jako ideální svazek, což je pro naši společnost nesporně dobrá zpráva (Dudová, 2008, s. 6).

1.1 Obecná charakteristika rodiny

Rodinu lze charakterizovat jako primární, základní a také neformální skupinu, je různě početná, vnitřně strukturovaná a má díky svým členům rozličné vazby na společnost. Není izolovaná od různých skutečností. Členem rodiny se stávají také děti adoptované rodinou. V rodině jsou bezprostřední a důvěrné vztahy, je pro ni důležitá vzájemná spolupráce členů, stejné cíle, skupinové zájmy a plánování společné budoucnosti. Vytváří si neformální atmosféru, kde každý člen ví, že do rodiny patří (Knotová, 2014, s. 36).

Rodina byla a je stále nezastupitelná ve výchově dětí. Dle Matouška model rodiny vykazuje velmi velkou stabilitu ve všech obdobích vývoje lidstva a ve všech známých společnostech. Všechny typy společností mají rodinu jako základní kámen (Matoušek, 2003, s. 10).

Rodina se samozřejmě proměňovala v čase a měnilo se postavení a hierarchie jejich členů. Rodinu dnešní doby definují různé vědní obory z pohledu svého vědeckého zájmu. Odlišné definice mají psychologie, pedagogika, sociologie a právo. Většina se ale shoduje v partnerství osob opačného pohlaví, tedy rodiči a výchovou dětí.

Definice „rodina je sociální jednotka tvořená legalizovaným vztahem mezi rodiči a jejich dětmi. Základním úkolem rodiny je výchova těchto dětí“ (Janiš a Loudová, 2011, s. 76). Je definicí pedagogickou.

Slovník sociologický nám nabízí jinou definici rodiny „forma dlouhodobého solidárního soužití osob spojených příbuzenstvím a zahrnující přinejmenším rodiče a děti. Další znaky toho, co je rodina jsou sociokulturně podmíněny. Patří k nim společné bydlení, příslušnost ke společné příbuzenské linii, společná produkce a konzumování statků“(Jandourek, 2001, s. 206).

Rodinu jako základní článek společnosti nacházíme i v právníkové literatuře. Právníková literatura pojem rodina nedefinuje, často se ale užívá termín rodinná kolektivita či určení (Kraus a Poláčková, 2001, s. 78).

Psychologický slovník definuje rodinu jako „společenskou skupinu spojenou manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí“(Hartl a Hartlová, 2000, s. 512).

1.2 Rodinná výchova

Rodina je ničím nenahraditelnou ve výchově dětí, utváří charakter, hodnotovou orientaci. V rodině se potomek učí, jak se chovat k ostatním lidem ve společnosti a respektovat je. Výchova dětí rodiči je nezastupitelnou činností, rodiče by měli jít svým dětem zodpovědně příkladem i oporou a utvářet vhodné vzory pro jejich další život. Výchova jako taková je opět pojímána různými vědními obory různě.

Vymezení pojmu výchova dle sociální pedagogiky jak ji uvádí Kraus „se jeví jako regulování, záměrné a cílené vstupování do celoživotního procesu zespolečňování jedince, probíhající v jistém konkrétním kulturně-společenském systému“(Kraus a Poláčková, 2001, s. 41).

Pedagogický slovník uvádí, že výchovou je „ proces záměrného působení na osobnost člověka s cílem dosáhnout pozitivních změn v jejím vývoji. Různá pojetí výchovy byla ovlivněna sociokulturními podmínkami, odlišnostmi, koncepcemi pojetí člověka akcentací jednotlivých stránek výchovného procesu“ (Průcha, Walterová a Mareš, 2003, s. 277).

Vrátíme se ale k rodinné výchově. Grecmanová uvádí, že s výchovou se primárně dítě setkává ve své rodině, na dítě lze výchovně působit ještě před narozením. V prvních třech letech již dítě dostává základy k intelektuálnímu, citovému a mravnímu profilu dospělého jedince. Je tedy důležité vychovávat dítě s láskou a přiměřenými požadavky.

Dle Grecmanové jsou tři typy rodinné výchovy. **Autoritativní výchova** brzdí vývoj dítěte, přísná výchova může vyvolávat v dítěti pocity nízkého sebevědomí, úzkosti, strachu. Dítě, které je takto vychováno, může být zakřiknuté, ustrašené, nebo naopak agresivní. Tato výchova, která nerespektuje osobnost a individualitu dítěte, není zcela jistě vhodná. **Liberalní výchova** je charakteristická nízkými požadavky na dítě. Tyto děti mají naopak nezdravě vysoké sebevědomí, mají problémy s plněním svých povinností, se společenskými normami a není pro dítě vhodná. **Zdravá rodinná výchova**, zde dítě najde lásku, porozumění, ale i pozná hranice vhodného chování, povzbuzení i trest. Jedinec vychovaný v tomto prostředí je samostatný člověk, který toleruje společenské normy (Grecmanová, 1998, s. 13-14).

1.3 Identifikace dítěte s mužskou a ženskou rolí

Dle Vágnerové si společnost vytváří stereotypy, které jsou také sociálními očekáváními a to jsou pro chlapce a dívky jiné chování a úprava zevnějšku. Společnost tuto normu vyžaduje, pokud se jedinec odlišuje, může nastat ze strany společnosti sankce. Rodiče již od narození dítěte k němu přistupují odlišně vzhledem k pohlaví například tím, že mu dají dívčí nebo chlapecké jméno, oblékají jej do barev pro chlapce a dívky, pořídí jim jiné hračky. Již předškolní děti si uvědomují rozdíl mezi pohlavími a vědí, jaký obsah má role chlapce a dívky. Toto si osvojují buď **podmiňováním**, tedy dítě je chváleno za určité chování a takto zjišťuje, že toto chování je žádoucí, nebo **učením nápodobou** – identifikací, děti napodobují chování, které vidí u rodiče nebo u staršího sourozence (Vágnerová, 2000, s. 112).

Pokud rodičovský vzor není přítomen při výchově, znamená to pro dítě znevýhodnění v budoucím životě. S rodičem, který je laskavý a milující se dítě ztotožní snadněji. Je samozřejmé, že se dítě učí na vzoru matky a otce vzorům chování, které využije ve svém partnerském životě. Dítě také sleduje chování ke všem členům rodiny, ať již širší nebo i k těm, kteří do rodiny nepatří. Sleduje, jak se chovají rodiče a „vtiskne si do paměti celé scénáře, v nichž má obvykle přidělenou roli, s níž se ztotožnilo“ (Matoušek, 2003, s. 62-63).

„Ve 4 letech už vědí, že jejich pohlavní identita je trvalým znakem a že se nikdy nezmění“ (Huston 1993 cit. podle Vágnerová, 2000, s. 112). Rodiče představují pro dítě ve školním věku jakýsi model určité role. Modelem chování pro učení nápodobou, ale i ideál, který by

chtělo dítě následovat. Rodiče jsou zdroj bezpečí a jistoty pro dítě (Vágnerová, 2000, s. 112).

1.4 Současná rodina, její charakteristické znaky a trendy

Sametová revoluce zaznamenala pro českou rodinu razantní změnu. Česká rodina, podobně jako rodiny v celé západní civilizaci se za posledních několik desítek let zcela změnila. Model, který v Evropě platil nejméně tisíc let již dnes neplatí. Muži už nejsou ochránci rodiny, nemusí vykonávat těžkou práci na poli, ochranu rodiny převzala policie a právní řád i těžkou práci dnes zastanou stroje. Tedy muži již k zabezpečení rodiny nepotřebují hrubou sílu, pro kterou mají lepší tělesné předpoklady, spíše jde dnes v jejich práci o schopnost jednat s lidmi, jejich intelektuální zdatnost a v tomto jsou ženy stejně schopné. Také péče o domácnost, kterou zastávaly ženy, zastanou z větší části stroje. (Možný 2002, s. 21-22).

Po revolučním roce 1989 se změnil v naší zemi politický systém, mladí lidé získali svobodu v podnikání, cestování, studiu. V dnešní době většina mladých lidí plánuje rodičovství díky antikoncepci. Mladí lidé si tedy užívají volnosti a ženy odkládají mateřství na pozdější dobu (Haškovcová 2010, s. 65).

Dle Krause (2008) se změnil sociální role, muž ztratil své výsadní postavení v rodině, žena získala práva i povinnosti, které dříve byly doménou mužů. Stále je však rodina nezastrupitelná ve výchově dětí, neboť i přes pokles rodičovské autority a spíše přátelského přístupu k výchově je vzor partnerského vztahu a i to jak partnerský vztah funguje nenahraditelný. Rodina se uzavírá před společností, sousedské vztahy nefungují tak jako dříve, lidé dnes žijí v nukleárních rodinách, tedy izolovaně od starších generací. Přetechnizovaný svět je také důvod, proč si lidé chtějí odpočinout v klidu rodiny. Stále se zvyšuje počet jednočlenných domácností, stoupá počet osaměle žijících žen s dětmi. Problémem je, že rodina spolu stále méně komunikuje, stále méně se rodinní příslušníci svěřují se svými problémy i radostmi, tak se ovšem připravují o rady a východiska od ostatních. Velké pracovní zatížení a časové zaneprázdnění způsobuje, že rodiče nemají dostatek času a sil na volnočasové aktivity s dětmi, řeší to mnohdy dary a vysokým kapesným, tím ale narušují dětem hodnotový systém. Důsledkem emancipace je, že většina manželství je v současné době dvoukariérová, to je však v některých případech příčina rozpadu manželství. Česká republika je země, kde se každé druhé manželství rozpadá, tím ztrácí děti trvalý kontakt s jedním rodi-

čem. Problémy a neshody rodičů tak mohou dítě poznamenat v dalším životě např. promiskuita, nestálost ve vztazích v dospělosti. Další vztahy rozvedených rodičů a jejich nestálost opět děti poškozují. Sílicí diferencovanost rodin podle socioekonomické úrovně je také velmi problematická a dopady pro rodiny jsou někdy fatální. Domácnosti s nízkými příjmy řeší svůj nedostatek mnohdy půjčkami, někdy se zadluží natolik, že jim hrozí sociální vyloučení. Takto jsou zpravidla ohroženy mladé rodiny s dětmi (Kraus, 2008, s. 83-86). Česká republika tedy kopíruje trendy i problémy rodin ve vyspělých zemích.

Kimplová (2008) uvádí, že současný sílicí trend ve vyspělých zemích je odkládání mateřství do pozdějšího věku ženy. „V průběhu 90. let došlo v ČR k výraznému poklesu úrovně plodnosti. Počet narozených dětí se snížil z necelých 130 tisíc z přelomu 80. a 90. let na 89 tisíc v roce 1999. Během 90. let se přesunul věk, v němž ženy nejčastěji rodí děti, z věkové skupiny 20-24 let na 25-29 let. Změna je v tom, že stále větší díl prvních dětí se rodí mimo manželství.“ (Kimplová, 2008, s. 36-37). Vzdělanost a zaměstnanost žen je dle Kimplové jedním z faktorů. Pokud se žena rozhodne pro odklad mateřství, ve většině případů je to žena s vyšším vzděláním, žije i pracuje ve městě, zabývá se kariéerním postupem. Stále je na ženě ale větší díl péče o domácnost i rodinu, a z tohoto důvodu se ženy rozhodují mezi rodinou a prací. Druhým faktorem jsou formy rodinného života. Počet manželství, která se rozvádějí přesahuje 50 % a jejich počty stále rostou. Ženy, které rodí po čtyřicátém roku, mají mladší partnery průměrně o tři roky, ovšem v ostatní populaci jsou muži o 2,5 roku starší než ženy. Stále více lidí žije v kohabitaci, děti se rodí svobodným matkám, které i když nemají partnera, chtějí dítě (Kimplová, 2008, s. 36-38).

1.5 Funkce rodiny

Rodina zabezpečuje velké množství funkcí. Je v ní zahrnuto socializační a výchovné prostředí pro výchovu dětí, hmotné zabezpečení členů rodiny a v neposlední řadě předává kulturní dědictví. Spolu s vývojem se některé funkce mění i ztrácejí nebo naopak rozšiřují. Velké množství jich také přebral v průběhu moderní doby stát (Kraus a Poláčková, 2001, s. 78). Již není pravidlem, že lidé stvrzují svazek před úřady nebo církví a děti se rodí často nesezdaným párům. Je tedy složité definovat současnou rodinu. Toto soužití však stejně jako rodina může dobře fungovat. Dle Krause má rodina následující funkce. **Biologicko-reprodukční funkce** je důležitá pro společnost i pro členy rodiny. Je v zájmu společnosti, aby se rodil dostatečný počet dětí, které by zabezpečily další generace. Současný trend

rodiny je však rodina s plánovaným jedním dítětem. Dítě je vnímáno jako překážka v kariéře nebo jako nákladný přepych.

Sociálně - ekonomická funkce znamená, že příslušníci rodiny se zapojují do rozvoje ekonomického systému společnosti do výrobní i nevýrobní sféry (v rámci svého zaměstnání). Rodina je však i významným spotřebitelem. **Funkcí ochrannou** se rozumí funkce spočívající v zajišťování životních potřeb celé rodiny. Na rozdíl od doby před rokem 1989, kdy tuto funkci plnil z velké části stát, se po sametové revoluci předpokládá větší zainteresovanost členů rodiny. **Funkce socializačně – výchovná** znamená přípravu dětí a mladistvých na život ve společnosti. Rodina je první sociální skupina, ve které se dítě učí osvojovat si návyky a chování, které je ve společnosti běžné. **Funkce relaxačně – zábavná** se projevuje v tom, jak rodina tráví pohromadě volný čas, jakým koníčkům se věnují její členové. **Funkce emocionální** je nezastupitelná a zásadní. Žádná instituce nedokáže vytvořit takové citové zázemí, pocit lásky a bezpečí. Od 90. let minulého století se však rodiny potýkají s tím, že z různých důvodů nejsou schopny tuto funkci plnit a narůstá tak počet rodin s citově deprimovanými a týranými dětmi. (Kraus 2008, s. 81-83).

1.6 Typologie rodiny

V odborné literatuře se setkáváme s nahlížením na rodinu z různých úhlů, proto je nutné utřídit různorodost forem vytvořené na základě různých kritérií.

Dle Janiše a Loudové (2011 s. 86-88) se mohou typologie rodiny utřídit následovně:

Z hlediska času se jedinec stává během života členem dvou typů rodin. Prvním je **orientační rodina**, ta je první sociální skupinou, ve které je jedinec přijat, buď se v ní narodí, nebo např. adopcí. Je důležitá proto, že zde jedinec získává zkušenosti, sociální normy, osvojuje si vzorce chování i svou budoucí sexuální roli – proto je důležitá úplnost rodin. Druhým typem je **prokreační rodina**, je to rodina, kterou si jedinec založí a je značně ovlivněna rodinou orientační. Její hlavním úkolem je rození dětí.

Podle složení rodiny a zastoupení jednotlivých členů rozlišujeme **nukleární rodinu** (párová, atomární), jejímž základním znakem je dvougenerační model, je tvořena manželským párem a dětmi, rodiče nesmí být pokrevně spřízněni.

Rozšířenou rodinu, člení se na dva typy. Tzv. vertikálně rozšířená rodina znamená, že ve společné domácnosti žije více generací vzájemně propojených příbuzenskými vztahy a

horizontálně rozšířená rodina, ve společné domácnosti žije několik sourozenců se svými rodinami.

Dále rozeznáváme:

Neúplnou rodinu, zde chybí jeden z rodičů např. svobodná matka, rozvedený rodič či ovdovělý rodič.

Rekonstituovanou rodinou rozumíme rodinu, která je nově založena svobodným, ovdovělým nebo rozvedeným rodičem.

Náhradní rodinu, zde ani jeden z rodičů není biologickým rodičem, jedná se rodiny s osvojenými nebo adoptovanými dětmi.

Podle stupně fungování a závažnosti poruch rodiny lze rozdělit následovně.

Funkční rodina, zde rodina plní své funkce, je v ní zajištěn dobrý vývoj dítěte.

Problémová rodina má narušenu některou z funkcí, je ale schopna se s problémy vyřešit bez vnější intervence, není narušen vývoj dítěte.

Dysfunkční rodina, více funkcí rodiny je narušeno a s tím i vývoj dítěte, rodina potřebuje soustavnou vnější intervenci.

Afunkční rodina – rodina neplní svůj účel, ohrožuje dítě, řeší se odebráním dítěte z rodiny a umístěním do náhradní rodinné péče (Kvapilová, 1996, cit. podle Janiš a Loudová, 2011, s. 88).

V první kapitole jsme si definovali rodinu, rodinnou výchovu, její funkce a typologie současné rodiny. Dnešní rodina vychovává další generace a je nesporně nejdůležitější pro výchovu dětí. Zde dostanou děti návod, jak se v životě chovat a přes vzory chování rodičů a nejen těch, se identifikovat se vzorem v rodině. Rodina je ale místo, kde člověk získává ochranu, jsou zde uspokojovány v nejlepším případě potřeby všech jejích členů. Je také důležité, aby v dnešní době rodina stále plnila své funkce a lidé budovali vztah nejenom mezi manželi, tedy v nukleární rodině, ale také vztahy mezi širší rodinou, tedy sourozenci a rodiči manželů.

2 PARTNERSKÉ VZTAHY

Ve všech rozvinutých společnostech se proměňují partnerské vztahy a individualizuje se společnost. Nelze říct, zda to jsou přínosy pozitivní nebo negativní, jisté je, že tento proces existuje. Jsou tendence zdůrazňování individuálních osobních zájmů v partnerských vztazích. Rodina mění své funkce a má poskytnout všem členům prostor pro seberealizaci, stává se tímto ovšem křehčí. Hlavním kritériem pro partnerství je láska, která ovšem musí být dobrovolná a nevynutitelná. Na ženu jsou kladeny vyšší nároky, očekává se od ní, že skloubí mateřské, pracovní a domácí povinnosti. Devět z deseti žen pracuje na plný úvazek a rozdělení péče o domácnost a děti je stále v nerovnováze. Od muže ženy očekávají blízkost a porozumění. (Dudová, 2008, s. 10). A všechny tyto výše psané argumenty jsou důvody, že partnerské vztahy dnešní doby proměňují svou podobu. Lidé častěji než dříve volí alternativní vztahy, nebo žijí sami.

2.1 Nesezdané soužití

Současné vztahy se vyznačují vysokou mírou individualizace, svobody a rovnosti. V osmdesátých letech minulého století v tomto svazku žila asi třetina snoubenců. Bylo to tzv. „manželství na zkoušku“, trvalo asi rok, pak snoubenci uzavřeli sňatek. Po listopadu 1989 se ovšem setkáváme s tím, že úroveň sňatečnosti prudce klesá. Velké množství párů využívá možnosti žít v nesezdaném soužití (Možný, 2006, s. 257).

Nesezdané soužití nahrazuje mladým lidem dřívější „chození“ před samotným manželstvím. Fialová uvádí, že 84% mladých lidí žijících v kohabitaci chtějí za nějaký čas uzavřít sňatek a nesezdané soužití se tak stává společností přijímanou formou vztahu před uzavřením sňatku (Fialová, 2000, s. 128-132).

Šmolka tvrdí, že problém může nastat ve chvíli, kdy jeden z partnerů by rád svazek zlegalizoval, další úskalí vidí v tom, že chybí svatební rituál, který má v naší kultuře místo. Největší problém ovšem vidí v „absenci rozvodové bariéry“, která může zachránit vztah před neuváženými a ukvapenými rozchody (Šmolka, 2009, s. 35-36).

V nesezdaném soužití žije asi 6% dospělých jedinců a asi 30% lidí udává zkušenost s kohabitací, která nahrazuje manželství. U mladých lidí narozených v druhé polovině 60. let je častější než manželství kohabitace. Muži více než ženy preferují kohabitaci před sňatkem a lidé s vysokoškolským vzděláním volí častěji nesezdané soužití než méně vzdělaní jedinci (Hasmanová Marhánková, Kreidl a Hubatková, 2012, s. 91-92).

Rabušic definuje nesezdané soužití takto: „jedná se o formu soužití dvou jedinců opačného pohlaví, kteří žijí ve svazku podobném manželství, mají spolu intimní sexuální vztahy, společně bydlí a hospodaří, avšak nejsou oficiálně sezdáni“ (Rabušic, 2001, s. 193). Dále uvádí že: „kohabitanace je živým předmětem studia demografů a sociologů. Tito konstatují, že vývoj, jímž toto chování prošlo je rapidní a je logickým důsledkem sociokulturních proměn. Je to soužití individualizované, orientované na seberealizaci každého z partnerů, soužití umožňující pocit individuální svobody a výrazné osobní identity“ (Rabušic, 2001, s. 197).

Rabušic (2001, s. 197) hovoří o čtyřech podobách nesezdaného soužití:

1. **Soužití porozvodové** – lidé, kteří jsou rozvedeni a nechtějí znovu vstoupit do manželství.
2. **Soužití snoubenecké** – partneři v budoucnu chtějí uzavřít sňatek.
3. **Soužití dočasné** – v některých případech nastupuje po rozvodu, kdy rozvedený nechce žít sám, nebo soužití mladých lidí, kteří ještě nepřemýšlejí o sňatku.
4. **Soužití namísto manželství** – partneři spolu žijí a nemíní uzavřít sňatek, v tomto vztahu se rodí i děti.

2.2 Singles

V českém jazyce nenajdeme ekvivalent pro slovo „single“. Většina definic má totožný základ a to život osamoceně, bez partnera.

Vysekalová singles definuje následovně. „Nejčastěji jsou jako singles označováni lidé, kteří neuzavřeli manželství nebo jejich manželství zaniklo, svobodní lidé ve věku kolem třiceti let, ale často i všichni jednotlivci, kteří nežijí v páru, rovněž ovdovělí senioři nebo osamělí lidé středního věku. Novými podskupinami jsou čtyřicátníci a také padesátileté ženy, které opouštějí své muže nebo jsou jimi opuštěny“ (Vysekalová, 2011, s. 356).

Tomášek uvádí, že v západní literatuře je „popisována nová životní fáze označována jako pozdní mládost, mladá dospělost nebo post – adolescence“ (Heath a Cleaver, 2003, cit. podle Tomášek, 2006, s. 82.), v západních zemích se tento jev vyskytoval již v 60-70. letech, u nás až v letech devadesátých (Tomášek, 2006, s. 82).

Dle Vágnerové je singl spíše typický pro velkoměsto, které anonymizuje člověka, ovšem někdy vede až k izolaci. „Jedinec, který žije sám, je definován něčím jiným, než standartními mezilidskými vztahy: např. svou profesí“ (Vágnerová, 2000, s. 341).

Dle Vágnerové lze skupinu mladých lidí do 35 let, kteří žijí sami rozdělit následovně:

1. Mladý člověk, který si tento způsob života zvolil sám, vyhovuje mu a nemíní to měnit. Důvod, proč se takto rozhodl, může být např. odlišná sexuální orientace, náboženské motivy nebo kariéra.
2. Jedinec, který takto žije jen dočasně, experimentuje s partnerskými vztahy, buduje kariéru a má své koníčky. Jen odkládá život v partnerství.
3. Člověk, pro kterého tento způsob života není volba, ale nemá jinou možnost. Nemá partnera, s kterým by mohl žít a není s tímto spokojen, jedná se např. o rozvedené, kteří již nenalezli vhodného partnera. Tito lidé nejsou se svým životem spokojeni, jsou osamělí a často nejistí (Vágnerová, 2000, s. 341-342).

Výhody tohoto způsobu života vidí Vágnerová ve volnosti, možnosti sbírat nové zkušenosti a zaměřit se jen na vybraný cíl. Nevýhodou může být, že si člověk osvojí takové vlastnosti, které jsou v pozdějším vztahu rušivé, vysoké je také riziko sociální izolace a neochota se někomu podřizovat (Vágnerová, 2000, s. 342).

Rozdělení dle Linkové je následující:

1. **Společně, ale každý zvlášť** – lidé s vyšším příjmem, pro které jsou důležité volnočasové aktivity, neláká je utvoření rodiny. Linková předpokládá, že může dojít ke zvýšení četnosti vztahů s partnerem či partnerkou bez společné domácnosti.
2. **Single z donucení** – tito jedinci by chtěli vztah, nemůžou však najít protějšek. Jde tedy o přechodný stav. Důvody mohou být velké pracovní nasazení, po rozchodu si nemohou najít dalšího partnera, vysoké nároky na budoucího partnera. Problém může nastat, když si na osamocení život zvyknou a nemusejí se nikomu podřizovat, přizpůsobovat.
3. **Single omylem** – vzhledem k vyššímu věku mužů i žen vstupujících do manželství je tedy odpovědnost a odklad manželství důvod, že tato skupina, spadá na nějaký čas do single (Linková, 2002).

2.3 Sešívání rodina

„Patchwork rodina je rodina složená z různých rodinných příslušníků, kteří jsou v pokrevním nebo nepokrevním svazku“ (Tománek, 2013, s. 109). Ve většině případů jde o rodiny, do kterých jejich noví členové přicházejí ze svých rozpadlých rodin. Jde tedy o rodinu na druhý pokus. Přináší to s sebou složité vztahy. Název patchwork rodina k nám

přišel z Německa, v češtině je ekvivalent znovu složená nebo rekonstruovaná rodina. Když ovšem sešívána rodina funguje, dítě si z této rodiny odnáší schopnost vyjednávat a přizpůsobit se (Tománek, 2013, s. 109).

Opakované manželství je odlišné od manželství prvního, má vyšší pravděpodobnost rozpadu. Muži se žení po rozvodu často dříve než ženy, je to z toho důvodu, že mužům se nabízejí potencionální manželky z mladších ročníků, u žen to neplatí. Důvodem také může být, že muži jsou po rozvodu trvale méně šťastní, ženy jsou časem se svým stavem spokojeny. Dětem prospívá více opakované manželství, než by měly po rozvodu rodičů žít v neúplné rodině (Možný, 2002, s. 194-195).

Dle Vágnerové má druhé manželství horší pozici než první z těchto důvodů. Jedinec má závazky z minulých manželství minimálně k dětem, ať už citové nebo finanční. Problém také může nastat z důvodu toho, že minulí partneři a nevyřešený vztah s nimi může narušovat vztah nový. Příbuzní z minulých vztahů také mnohdy narušují nové manželství, rozvedení partneři s nimi udržují kontakt kvůli svým dětem a ve vztahu k nové rodině tyto vazby mohou být zátěž. Dále uvádí, že častá příčina konfrontace mezi manželi může být odlišný vztah k vlastním dětem a dětem partnera. Nový partner matky/otce je pro dítě cizí osoba a zaujal místo po jeho biologickém rodiči, dítě se musí s tímto faktem sžít. Takto doplněná rodina nemůže zajistit nějaký čas pocit bezpečí a sounáležitosti pro dítě (Vágnerová, 2000, s. 394-395).

Druhou kapitolu jsme nazvali partnerské vztahy a zabývali se tím, jak se partnerské vztahy proměnily. Nesezdané soužití se již stalo společností přijímanou formou partnerského soužití, nikdo se nad tímto spolužitím, ve kterém partneři vychovávají děti nepozastavuje. Zde je patrné, že v partnerských vztazích se posouvají hranice, což je pro společnost přijatelné. V rozdělení single jsme si ujasnili tři druhy, pro práci na toto téma je zajímavé „společně ale každý zvlášť“, kde se dá najít spojitost s partnerstvím bez společného bydlení. Patchwork rodina je rodinou, která vznikne z partnerů, kterým se rozpadlo manželství a jedná se o zajímavý fenomén.

3 PARTNERSKÉ VZTAHY BEZ SPOLEČNÉHO BYDLENÍ

V naší republice jsou partnerské vztahy bez společného bydlení víceméně neprobádanou oblastí. Naše společnost se může se stále vzrůstajícími domácnostmi jednotlivců setkat v následujících letech s novými problémy, které bude muset řešit.

3.1 Vymezení pojmu

Dle Rabušice jsou v moderních společnostech vedle manželství a kohabítace nové moderní, až postmoderní formy párových vztahů a to např. oddělené soužití. Je to způsob partnerského vztahu, „kdy dva lidé opačného pohlaví patří k sobě, jejich okolí to ví, že spolu žijí, avšak každý z partnerů si ponechává své vlastní bydlení a své hospodaření“ (Rabušic, 2001, s. 201). Dle svých potřeb spolu tráví čas v jedné či druhé domácnosti, nebo každý sám, tak jak jim oběma to vyhovuje. Tento trend celoživotně svobodných bude vzrůstat, neboť moderní společnost je stále tolerantnější k novým formám vztahů a k individualizovaným formám způsobu života. Hovoří o odděleném soužití jako o téměř postmoderní podobě vztahů charakteristické tím, že partneři spolu nežijí ve společné domácnosti, a přesto „patří k sobě“, což ví i jejich okolí (Rabušic, 2001, s. 201).

„Dvojice, která nesdílí domácnost, ale zároveň se považuje za pár a vnímá je tak i jejich okolí“ (Levin a Trost, 1999 cit. podle Hašková, 2014, s. 132). Jako klíčovou mimo druhého demografického přechodu uvádí Očadlíková emancipaci žen. Vzdělání jim umožňuje postarat se samy o sebe, finančně se zabezpečit a mohou si tedy dovolit i samostatné bydlení. Nepotřebují jako dříve muže živitele. O odděleném soužití toho mnoho v českém a slovenském jazyce mnoho napsáno nebylo, z autorů se tímto fenoménem zabýval Tomášek ve své studii o singles, dále Možný, Rabušic, Hamplová (Očadlíková, 2009, s.116).

V rámci sociologie rodiny jsou tyto typy vztahů „spolu, ale každý zvlášť“ nedostatečně prozkoumány, v české republice tomuto partnerskému vztahu zatím nebyla věnována větší pozornost. Tyto páry zůstávají v běžných demografických šetřeních skryty i z toho důvodu, že nejdou zařadit, nespádají mezi manželství, kohabituující partnerství, ani mezi ty co žijí dlouhodobě bez partnera. Ve výzkumu „Životní a pracovní dráhy 2010, kde byl tento fenomén zkoumán jen okrajově ukazují, že zhruba 6 % populace mezi 25 a 60 lety žije v tomto vztahu“ (Hašková, 2014, s. 131-132).

3.2 Typologie vztahů „spolu, i když zvlášť“

Hašková (2014) dělí tyto páry do tří skupin:

- **Spokojeně spolu, i když zvlášť**- tato skupina párů má ráda svou nezávislost, vyhovuje jim oddělené bydlení, nemají zájem o jiné uspořádání. Jsou s tímto spokojeni z různých důvodů např. děti, rodina, záliby, čas pro sebe, zaměstnání ve vzdáleném místě. U starších párů jsou to ženy, kterým více vyhovuje tento vztah, neztrácí svou autonomii. Pro spokojenost v tomto uspořádání je důležitá dostupnost partnera. Je důležité, aby si partner našel čas a bydlel blízko, pokud to takto není, je to pro některé z párů zátěž.
- **Nespokojeně spolu, i když zvlášť**- jsou páry, které si toto uspořádání nezvolily, nutí je k tomu např. práce ve vzdáleném místě u víkendových manželství. Dalším důvodem u jiných párů je kupříkladu partner, který žije a pracuje v cizině. Zde patří i mladí lidé, kterým ještě finanční situace nedovoluje společné bydlení.
- **Nejistě spolu, i když zvlášť**- zde jsou vztahy, které prošly krizemi a nejsou si jisti, zda ve vztahu setrvat, v některých případech tento model soužití začne fungovat. Patří zde i páry, které si nejsou jisty, zda by jim vyhovovalo společné bydlení (Hašková, 2014, s. 135).

Očadlíková (2009) dělí tyto vztahy:

- **Oddělené soužití mladých lidí** – toto soužití je spojováno s volbou mladých lidí, je to zřejmé z některých výzkumů např. kanadský výzkum v roce 2001 - z něj vyplynulo, že „56 % respondentů, kteří se přihlásili k oddělenému soužití spadalo do věkové skupiny 20-29 let (Milan a Peters, 2003, cit. podle Očadlíková, 2009, s. 121). Tento fakt podporuje španělský výzkum, ve kterém bylo 98 % žen, které uvedly že mají partnera, se kterým nežijí, ve věku do 35 let“ (Castro-Martin et al.2008, cit. podle Očadlíková, 2009, s. 121). Tito mladí lidé sice počítají s budoucím bydlením se svým partnerem, tento akt však oddalují. Očadlíková uvádí, že ne vždy je kariéra důvod pro volbu tohoto vztahu, může to být však záminka pro oddělené soužití, pokud si partneři nejsou exkluzivitou vztahu jisti. Nechtějí tudíž do vztahu pro nedostatečnou jistotu v něm investovat více (Očadlíková, 2009, s 121-122).
- **Oddělené soužití ve stáří** – toto uspořádání volí lidé napříč věkovými skupinami, důvodem může být i to, že se věk dožití stále prodlužuje. Překvapivým zjištěním je,

že starší lidé volí často tento druh vztahu, neboť zde v této životní fázi roste počet lidí, kteří ztratí svého životního partnera a pro svůj další vztah volí alternativní podobu vztahu, z důvodu, že si chtějí zachovat svou samostatnost a chtějí se ve svém bytě setkávat se svými dětmi a vnoučaty. Některé výzkumy ukazují, že ženy chtějí tento druh vztahu, protože chtějí možnost si o svém životě rozhodovat samy, což ve vztahu předtím nemohly. Partnerství bez společného bydlení se zdá rovnoprávné v dělbě domácích pracích. Každý z partnerů pečuje o svou domácnost. Při stejném výzkumu bylo zjištěno, že ženy častěji připravují ve společně strávených chvílích jídlo a muži naopak pomáhají v její domácnosti v případě, kdy v bytě potřebuje nějakou opravu (Karlson a Borel, 2002, cit. podle Očadlíkové, 2009, s. 123).

3.3 Důvody pro volbu vztahu bez společného bydlení

Hašková (2014) vidí tedy důvody pro „partnerství spolu, i když zvlášť“

- U mladých lidí dočasně oddálit závazek, který vyplývá ve sdílení společné domácnosti s partnerem a z toho vyplývající založení rodiny.
- Dále tento vztah preferují páry, kde si jeden z nich není jist „exkluzivitou“ vztahu.
- Také páry, které tímto řeší problémy ve vztahu, které jsou tak závažné, že partneři spolu nechtějí bydlet, stále je však k sobě něco váže a zkoušejí tak, zdali by vztah v odděleném bydlení nemohl fungovat.
- Partneři, kde oba budují kariéru a zatím se nejsou ochotni ani jeden podřídit vztahu. (Hašková 2014, s. 156-157).

Dle Vágnerové, lidé v období starší dospělosti ve věku 45-60 let, kteří chtějí navázat nový vztah, mají od tohoto vztahu jiná očekávání, než v období mladé a střední dospělosti. Mnohdy nehledají partnera pro trvalé soužití, ale spíše přítele pro volné chvíle, kulturu, výlety, rekreace. Důvodem je i nechuť měnit své zažité zvyky, starší člověk nechce řešit cizí problémy a starosti, má své pohodlí a nemíní to měnit (Vágnerová, 2000, s. 418).

Hasmanová Marhánková a Kriedl uvádí, že je odlišné navázat vztah ve starším věku, než ve věku mladé, střední a starší dospělosti. Senioři jsou však překvapivě zastánci alternativních vztahů, ke kterým patří i vztah „spolu i když každý zvlášť“. Zvláště starším ženám, kterým po dlouhých letech prožitých v manželství vyhovuje, když nový partner má svou

domácnost a nemusejí tak o něj pečovat, tedy chtějí mít vztah, ale také nezávislost (Hasmanová Marhánková a Kriedl, 2012).

Pro některé jedince je motiv pro tento druh vztahu to, že si chtějí uchovat vlastní nezávislost, a nechtějí to měnit. Tento aspekt se vyskytuje nezávisle na věku. Nechtějí se partnerovi podřizovat a život ve společném bytě odmítají, neboť by je partner rušil v jejich klidu a některé ženy se odmítají o partnera starat (Očadlíková, 2009, s. 124).

3.4 Rodina jako mingle

Tománek definuje výraz mingle „jako kombinaci protichůdných a navzájem se vylučujících výrazů „married but single“ – vdaná/ženatý, ale svobodná/svobodný“ (Tománek 2013, s. 108). Tento typ vztahu se do Evropy dostal ze Severní Ameriky začátkem nového století, kde je již běžný. Jde o nezávazné soužití někdy i v rámci manželství. Tato rodina a její úloha je velmi problematická, partneři jsou i nejsou spolu, každý má svoji domácnost. Mingle rodina je velmi náročná na důvěru mezi partnery. Plánují čas strávený společně a informují se o čase, který tráví každý sám. V některých případech takto partneři maskují paralelní vztahy. Vážným problémem těchto rodinných uspořádání je chybějící pocit bezpečí a zázemí u malých dětí, které jim tato rodina nesplňuje, rodiče jsou více tolerantní ve výchově. Dalším problémem těchto vztahů je, že partneři se chovají egoisticky a chybějící pravidelné denní soužití zapříčiňuje nedostatečnou důvěru mezi partnery. V mingle rodinách se také rodí méně dětí. Lidé v těchto vztazích zůstávají z různých důvodů. Vyhovuje jim, že si partneři zachovávají nezávislost a svobodu, mají čas na sebe a své koníčky, vztah jim nezevšední, rozchod s partnerem je pro ně jednodušší (Tománek, 2013, s. 108).

S novými formami partnerských vztahů vyvstává otázka budoucnosti těchto vztahů a rodiny vůbec. Lidé chtějí mít pocit, že svůj život mají pevně v rukou a před založením rodiny si chtějí život užít a ekonomicky se zabezpečit. S narůstající individualizací ve vztazích jde souběžně i klesající porodnost a narůstající věk matek. Odsouvání rodičovství může mít své úskalí, rodičům může narozené dítě nabourat jejich dosavadní pevný a zaběhlý řád. Zcela jistě ale bude mít rodina i rodičovství stále v hodnotovém žebříčku většiny lidí vysoké postavení.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGICKÁ ČÁST

V této části bakalářské práce se budeme zabývat kvantitativním výzkumem na téma partnerství bez společného bydlení z pohledu studentů sociální pedagogiky. Jak jsme popsali v teoretické části, po roce 1989 vznikají nové formy partnerských vztahů a tento trend bude dle Rabušice (2001, s. 201) nadále narůstat také z důvodu tolerance společnosti k těmto novým formám uspořádání partnerských vztahů. Proto si myslíme, že je důležité věnovat pozornost novým postmoderním vztahům a jako sociální pedagogové být obeznámeni s alternativními vztahy. V širším pojetí je sociální pedagogika považovaná za multidisciplinární obor, jež německý autor J. Schiling chápe jako pomoc všem věkovým kategoriím v různých životních situacích. Pokud se tento trend odděleného soužití a alternativních vztahů vůbec bude zvyšovat, pro sociální pedagogiku a sociální práci mohou vyvstat nové úkoly, například práce s dětmi z neúplných rodin a z toho plynoucí výchovné problémy. Dalším úskalím jsou domácnosti jednotlivců, kteří si financují samostatné bydlení, které je nepopíratelně nákladnější než bydlení párů dohromady, z toho mohou vznikat finanční a jiné vážné rodinné problémy.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavní výzkumný cíl je zjistit názor studentů sociální pedagogiky na partnerství bez společného bydlení.

Dílčí cíle jsou:

1. Zjistit důvody výběru partnerství bez společného bydlení.
2. Zjistit, jaké výhody či nevýhody spatřují respondenti v partnerství bez společného bydlení.
3. Zjistit, zda je partnerství bez společného bydlení častý jev.
4. Zjistit, jaká negativa jsou spojena z pohledu sociální pedagogiky s partnerstvím bez společného bydlení.
5. Zjistit, která z funkcí rodiny je dle respondentů opomíjena nejvíce.
6. Zjistit, zda studenti sociální pedagogiky považují tento vztah za rovnocenný manželství a byli by ochotni v některém z alternativních vztahů fungovat.

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka pro praktickou část práce zní: Jaký je názor studentů sociální pedagogiky na partnerství bez společného bydlení?

Dílní výzkumné otázky:

1. Které důvody nejčastěji, dle studentů vedou partnery k volbě partnerství bez společného bydlení?
2. Jaké výhody či nevýhody spatřují studenti kombinovaného studia sociální pedagogiky v partnerství bez společného bydlení?
3. Je dle studentů sociální pedagogiky partnerství bez společného bydlení častý jev?
4. Jaká negativa jsou spojena z pohledu sociální pedagogiky dle studentů s partnerstvím bez společného bydlení?
5. Která z funkcí rodiny je dle studentů sociální pedagogiky opomíjena nejvíce?
6. Považují studenti sociální pedagogiky tento vztah rovnocenný manželství a volili by některý z druhu alternativních vztahů ve svém životě?

4.3 Výzkumné metody

Jako nástroj kvantitativního výzkumu jsme zvolili dotazník. Dotazník je „soustavou předem připravených a pečlivě formulovaných otázek, které jsou promyšleně seřazeny a na které dotazovaná osoba odpovídá písemně“ (Chráška, 2016, s. 158).

Dle Gavory je výhodou dotazníku rychlý sběr dat a je zcela jistě nejčastěji používaným prostředkem k hromadnému získávání údajů od velkého počtu dotazovaných v krátkém čase (Gavora, 2008, s. 122).

Pro položky číslo 7, 8, 12, 13, 14, 15, 16, 17 byly zvoleny škálové typy položek, pro položky č. 2 a 5 zvoleny položky polouzavřené, položka č. 1 a 10 byla filtrační, položky uzavřené zvoleny u 4, 6, 9, 11, a u č. 3 a 18 byly zvoleny stupnicové položky.

4.4 Vymezení a charakteristika výzkumného vzorku

Výzkumný vzorek tvořili studenti oboru sociální pedagogiky kombinované formy ve Zlínském kraji. Bakošová (2005, s. 13) uvádí, že „sociální pedagog je absolvent studia oboru sociální pedagogika a také oboru se specializací na sociální pedagogiku. Je to odborník, jehož kompetence spočívají v pomoci dětem, mládeži a dospělým, při odpovídajícimu prů-

běhu socializace a hledání možnosti zlepšení kvality jejich života prostřednictvím výchovy, vzdělání a poradenství. Je také kvalifikovaný pro předcházení, zvládnutí a odstranění běžných i závažných problémů.“

Dle profilu absolventa sociální pedagogiky na UTB nabízí resort sociálních věcí uplatnění, mimo jiného uplatnění i na pozici sociálních kurátorů a asistentů v poradnách pro mezilidské vztahy a zde vidím spojitost studentů sociální pedagogiky se zkoumaným tématem.

Na základě toho, jsou náš vzorek studenti sociální pedagogiky kombinované formy studia prvního, druhého i třetího ročníku ve Zlínském kraji a tito byli zvoleni na základě dostupného výběru.

4.5 Předvýzkum

Před samotným výzkumem jsme oslovili osm spolužáků s prosbou o vyplnění a následné zhodnocení toho, zda je dotazník srozumitelný a vhodně sestavený. Dle připomínek byl dotazník mírně upraven a vyhodnoceny dotazníky osob, které byly do předvýzkumu osloveny. Upravený dotazník byl realizován v elektronické podobě a následně byly elektronickou poštou i prostřednictvím sociálních sítí odeslány žádosti o vyplnění třem ročníkům studentů sociální pedagogiky kombinované ve Zlínském kraji.

4.6 Metody analýzy dat

Data jsme třídili na základě popisné statistiky. Odpovědi respondentů byly vyhodnoceny pomocí programů Microsoft Excel a Microsoft Word. Byly vytvořeny četnosti a následné procentuální vyjádření. Pak jsme tvořili tabulky a grafy.

5 VÝSLEDKY VÝZKUMU A JEHO INTERPRETACE

V této kapitole se budeme věnovat rozboru výsledků a interpretaci získaných dat.

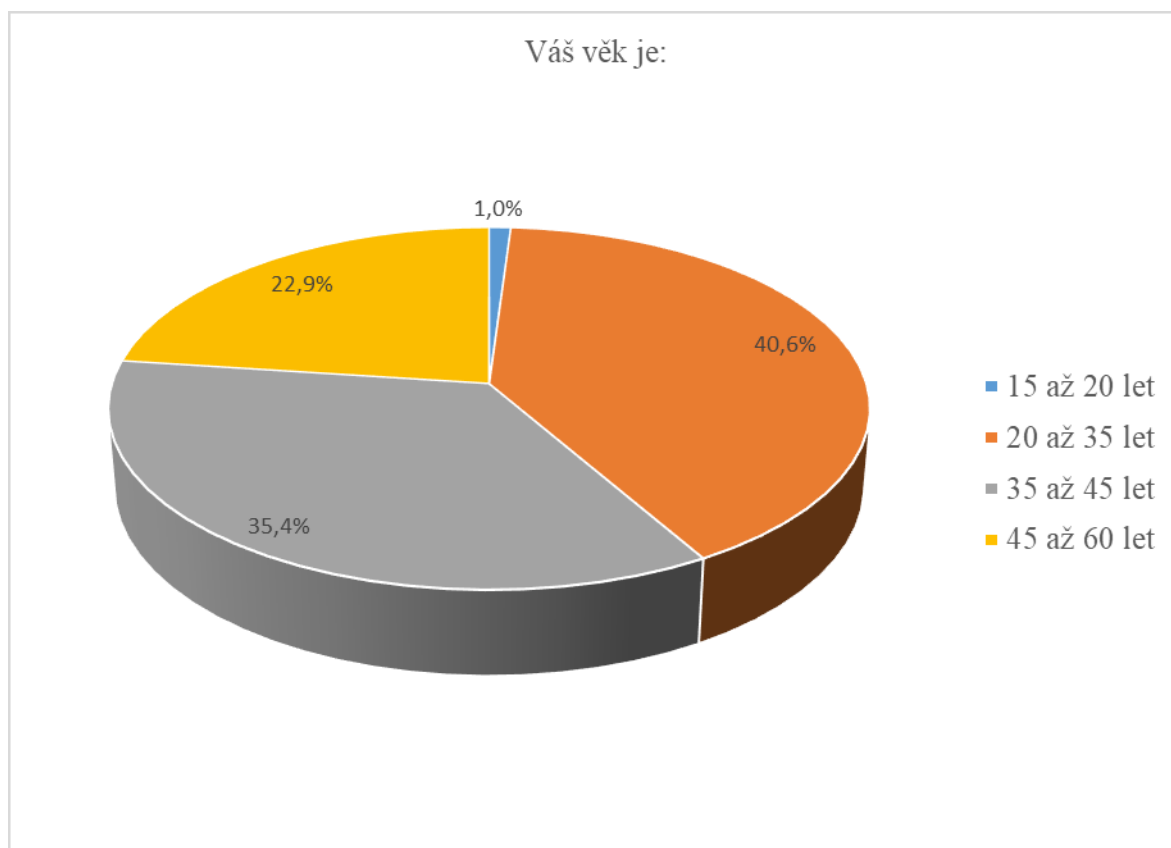
5.1 Údaje o respondentech

Položka 1.

Výzkumu se zúčastnilo celkem 104 respondentů, první položka byla filtrační, 8 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu uvedení prezenční formy studia. K vyhodnocení tedy máme 96 dotazníků studentů sociální pedagogiky kombinované formy studia ve Zlínském kraji.

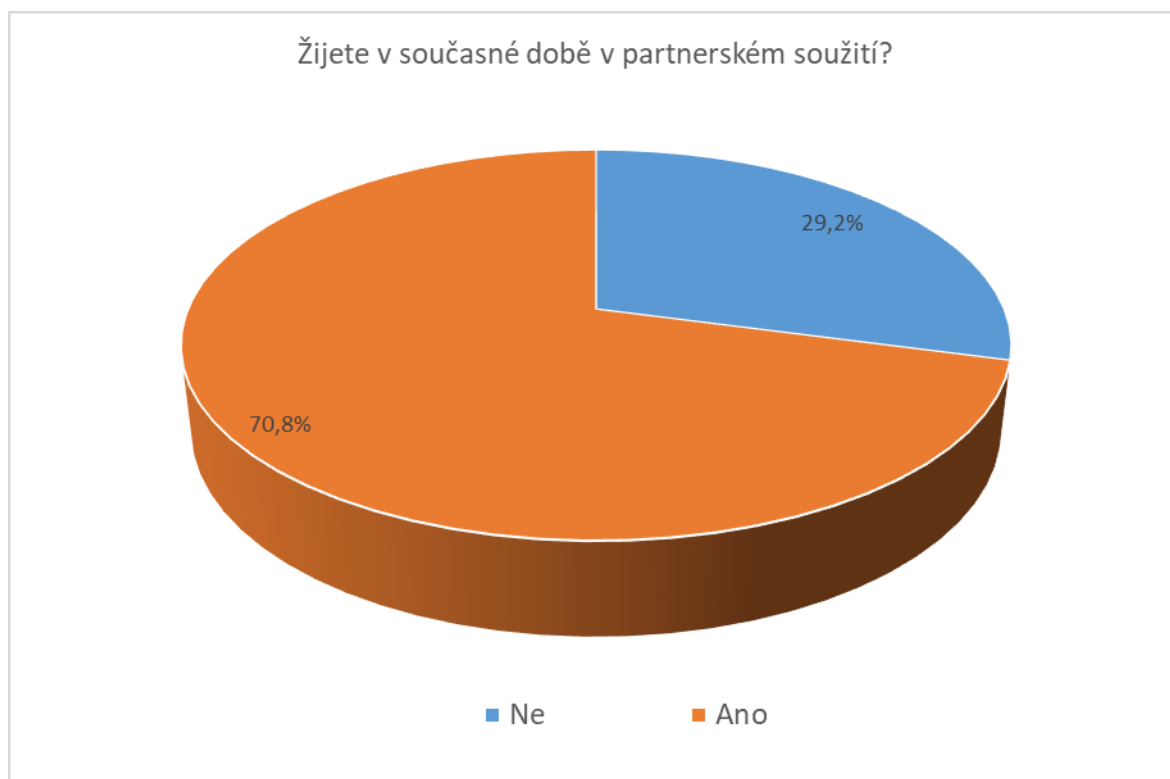
Položka 9

Váš věk je:

Graf 1 – Položka číslo 9 - věkové kategorie studentů

Věkové hranice jsme určili podle Marie Vágnerové (2000). 40,6 % dotázaných studentů sociální pedagogiky kombinované formy studia uvedlo, že jejich věk je mezi 20-35. lety, 35,4% uvedlo svůj věk mezi 35-45 lety, 45-60 let uvedlo 22,9 % dotázaných. 1 respondent měl do 20 let.

Položka 10**Žijete v současné době v partnerském soužití?**

Graf 2 – Položka číslo 10 - partnerské soužití studentů

70,8 % uvedlo, že ano, 29,2 % že nežije v současné době v partnerském soužití.

Položka 11**Pokud jste odpověděl/a na otázku 10 ano, v jaké formě vztahu nyní žijete?**

Tabulka 1- Položka 11 - forma vztahů studentů

Forma vztahu	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	Celkem
Manželství	39,1%	74,1%	77,8%	63,2%
Nesezdané soužití	47,8%	11,1%		20,6%
Vztah, kdy vy i váš partner/ka má svou domácnost	13,0%	14,8%	22,2%	16,2%

Manželství označilo 63,2 % dotázaných jako aktuální partnerský stav ve svém životě, nesezdané soužití označilo 20,6 % studentů a 16,2 % má vztah, kdy mají partneri svou domácnost, tedy jde o partnerství bez společného bydlení.

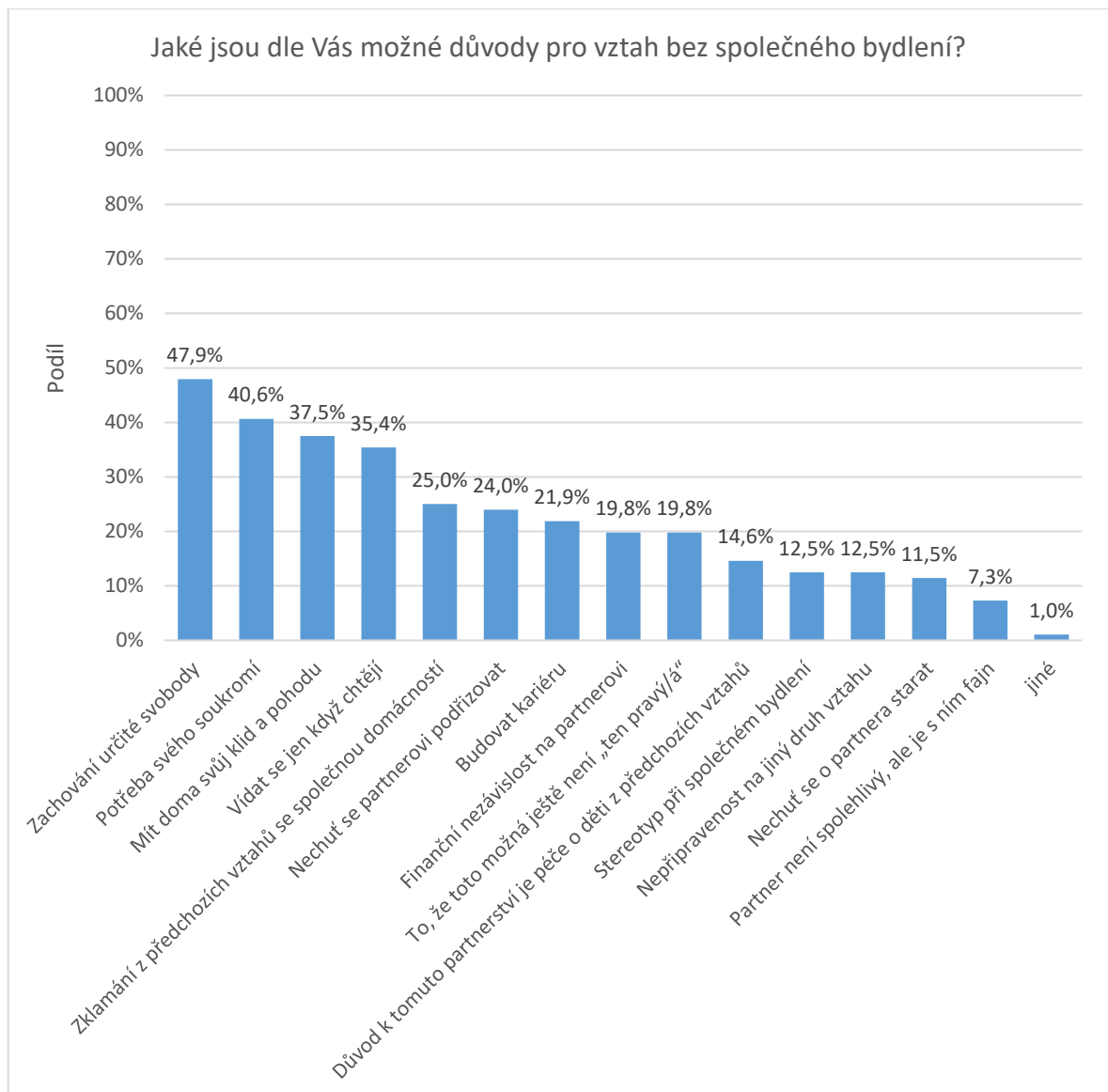
Analýza dle věku respondentů ukázala, že zadaní studenti sociální pedagogiky kombinovaně ve Zlínském kraji ve věku 20 až 35 let ve svém životě s 47,8 % nejvíce preferuje ne-sezdané soužití, které nahrazuje mladým lidem dřívější „chození“ před samotným manželstvím. Fialová uvádí, že 84% mladých lidí žijících v kohabitaci chtějí za nějaký čas uzavřít sňatek a stává se také společností přijímanou formou vztahu před uzavřením sňatku (Fialová, 2000, s. 128-132). Ve věku 35-45 let 74,1 % a i ve věku 45-60 let s 77,8 % respondenti žijí v manželském svazku. Zajímavé pro nás bylo zjištění, že v řadách studentů sociální pedagogiky má ve věkovém rozmezí 20-35 let 13 %, ve věku 35 až 45let 14,8 %, a ve věku 45 až 60 let 22,2 % v současné době vztah, kde oba partneři mají svou domácnost.

5.2 Analýza a interpretace dat

Položky jsme dále třídili dle dílčích cílů výzkumu.

Položka 2.

Jaké jsou dle Vás možné důvody pro vztah bez společného bydlení? Můžete označit více možností.

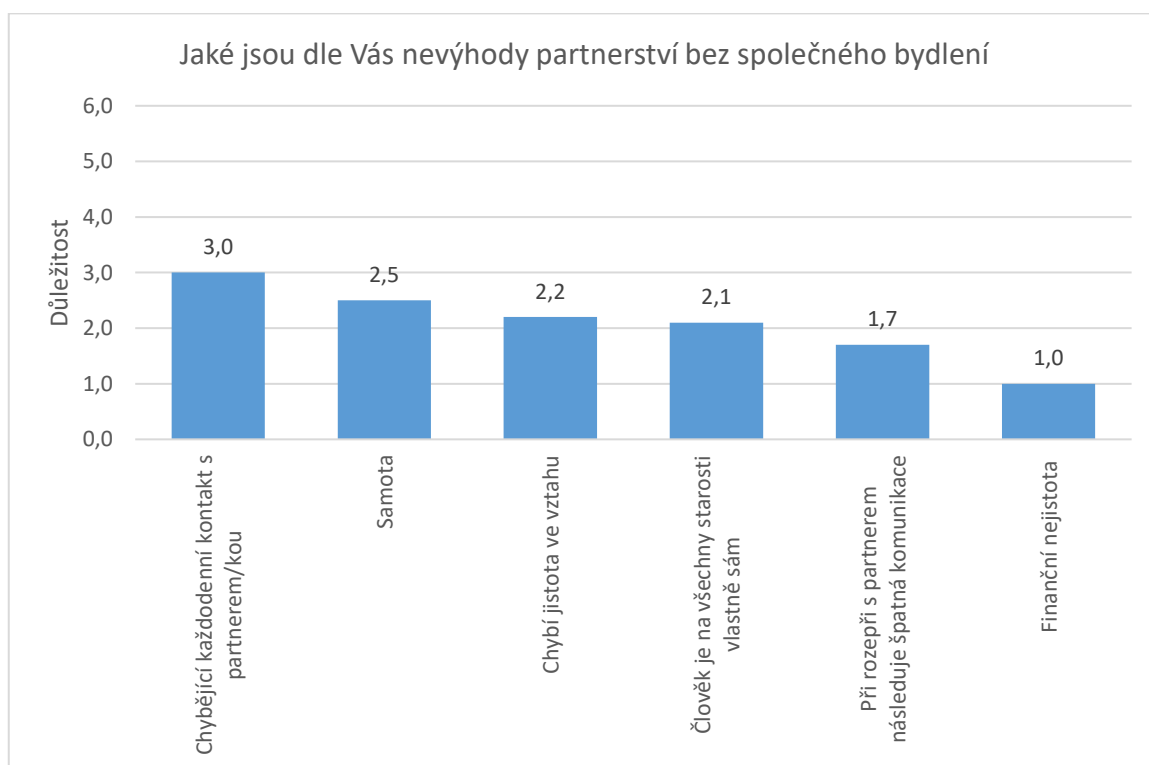
Graf 3 – Položka číslo 2 - důvody pro vztah bez společného bydlení

47,9 % respondentů uvedlo, že jako největší důvod pro partnerství bez společného bydlení vidí zachování určité svobody jedince, 40,6 % si myslí, že je to potřeba svého soukromí. 37,5 % dotázaných uvedlo jako důvod pro tento druh vztahu mít doma svůj klid a pohodu. Dále 35,4 % vidí jako možný důvod pro toto partnerské uspořádání vídat se jen když chtě-

jí. U položky, kde mohli respondenti zapsat důvod, o kterém si myslí, že ve výčtu chybí, zapsal další možný důvod jen jeden z dotázaných. Tato další možnost je péče o stárnoucí rodiče. Dílčím cílem bylo zjistit, jaké důvody nejčastěji dle studentů sociální pedagogiky kombinovaného studia vedou partnery k volbě partnerství bez společného bydlení. Z položky 2 vyplývá, že studenti preferují jako důvod nejčastěji zachování určité svobody, potřeby soukromí a klid a pohodu doma. Z nejčtenějších odpovědí můžeme vyvodit, že studenti sociální pedagogiky mají povědomí o tom, jak se společnost a postoje k partnerským vztahům s ní mění, i v odborné literatuře se setkáváme s těmito nejčastěji preferovanými důvody respondentů.

Položka 3

Jaké jsou dle Vás nevýhody partnerství bez společného bydlení? Seřad'te prosím, dle stupně významu.

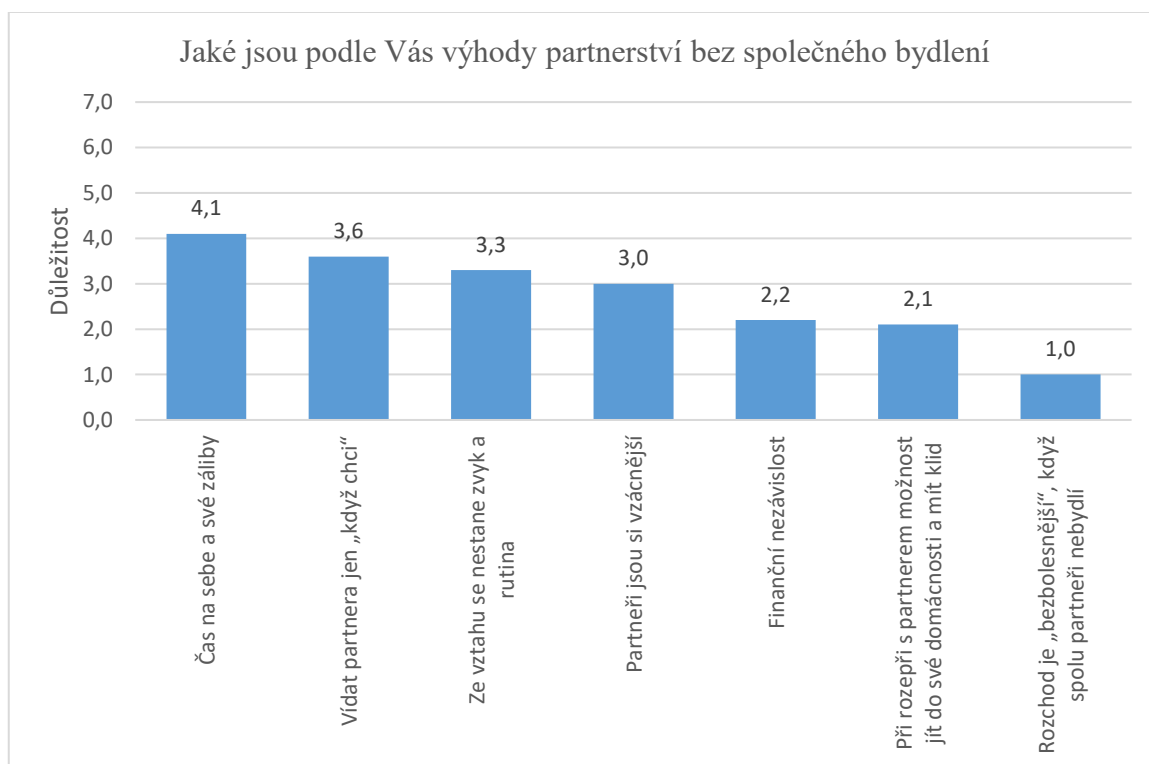
Graf 4 – Položka číslo 3 - nevýhody partnerství bez společného bydlení

U položky číslo 3 jako největší nevýhodu spatřují studenti pedagogiky chybějící každodenní kontakt s partnerem – důležitost 3,0, dále je uvedena samota – důležitost 2,5, jako třetí nejdůležitější nevýhodou byla zvolena respondenty jistota ve vztahu – důležitost 2,2. Jako nejmenší problém vidí studenti finanční nejistotu – důležitost 1,0, před níž je to, že s partnerem při rozeprí následuje špatná komunikace – důležitost 1,7. Dílčím cílem bylo

zjistit, jaké nevýhody studenti sociální pedagogiky vidí v těchto vztazích. Z pohledu budoucích sociálních pedagogů je tedy největší nevýhoda chybějící každodenní kontakt s partnerem, jistota ve vztahu a samota. Zadaní studenti uvedli v 83,8 % ve svém životě buď manželství, nebo nesezdané soužití. Myslím si, že zadaní respondenti z řad budoucích sociálních pedagogů mají zřejmě jiné životní hodnoty a požadavky na partnerství než lidé, kteří žijí ve vztazích bez společného bydlení a nevýhody popsané jako každodenní kontakt a samotu berou spíše mnohdy jako výhodu pro volbu tohoto vztahu.

Položka 18

Jaké jsou podle Vás výhody partnerství bez společného bydlení? Seřad'te prosím, dle stupně významu.

Graf 5 – Položka číslo 18 - názor studentů na výhody partnerství bez společného bydlení

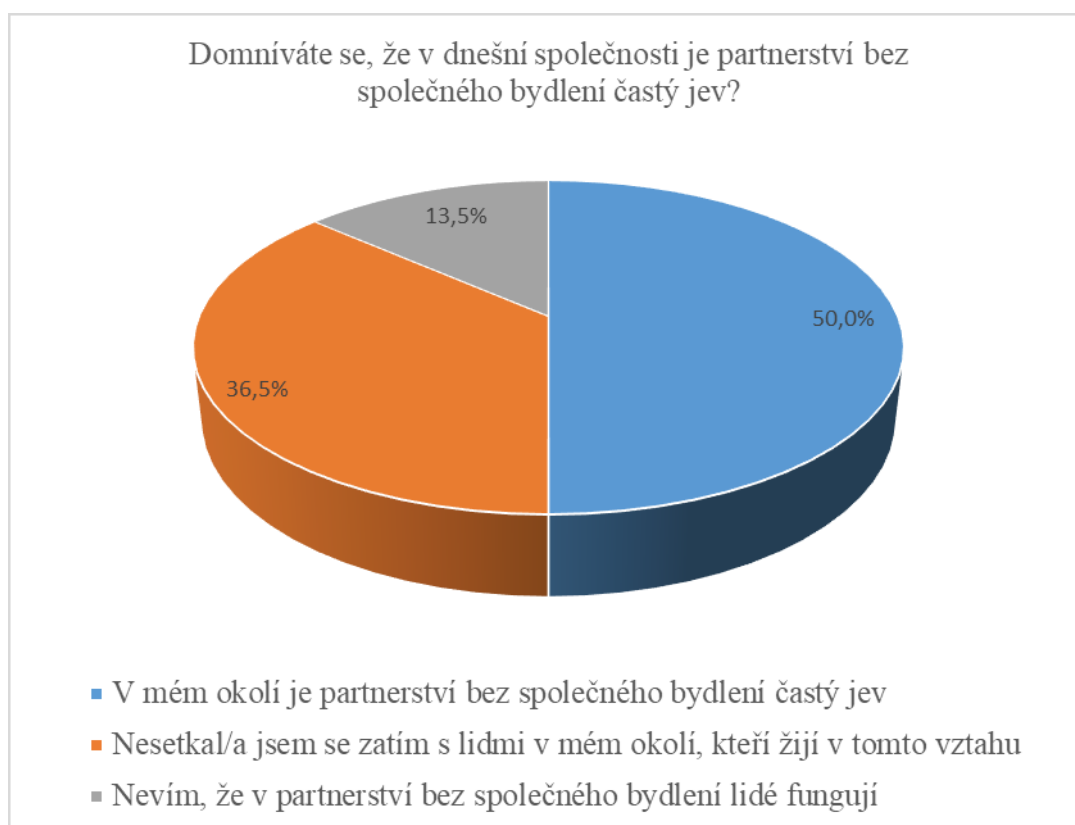
Jako nejdůležitější výhodu partnerství bez společného bydlení spatřuje nejvíce studentů čas partnerů na sebe a své záliby-důležitost 4,1, druhá nejdůležitější výhoda byla dle nich vídat partnera jen když chci-důležitost 3,6, následovala s důležitostí 3,3 ze vztahu se nestane zvyk a rutina.

Emancipace žen z velké části zapříčinila posun od tradiční rodiny k alternativním vztahům. Je to způsobeno i tím, že nejen muži, ale i ženy jsou v dnešní době ekonomicky soběstačné

a mohou si dovolit samostatné bydlení. Ženy, které volí tento vztah se nechtějí starat o rodinu, chtějí si zachovat to „své“ a rozhodovat o svých záležitostech samy. Ve vztahu, kdy partneři bydlí společně se očekává, že žena bude pečovat o rodinu, přispívat do rodinného rozpočtu, muži zase odkládají založení rodiny například proto, že ještě nemají dostatek financí.

Položka 4

Domníváte se, že v dnešní společnosti je partnerství bez společného bydlení častý jev?

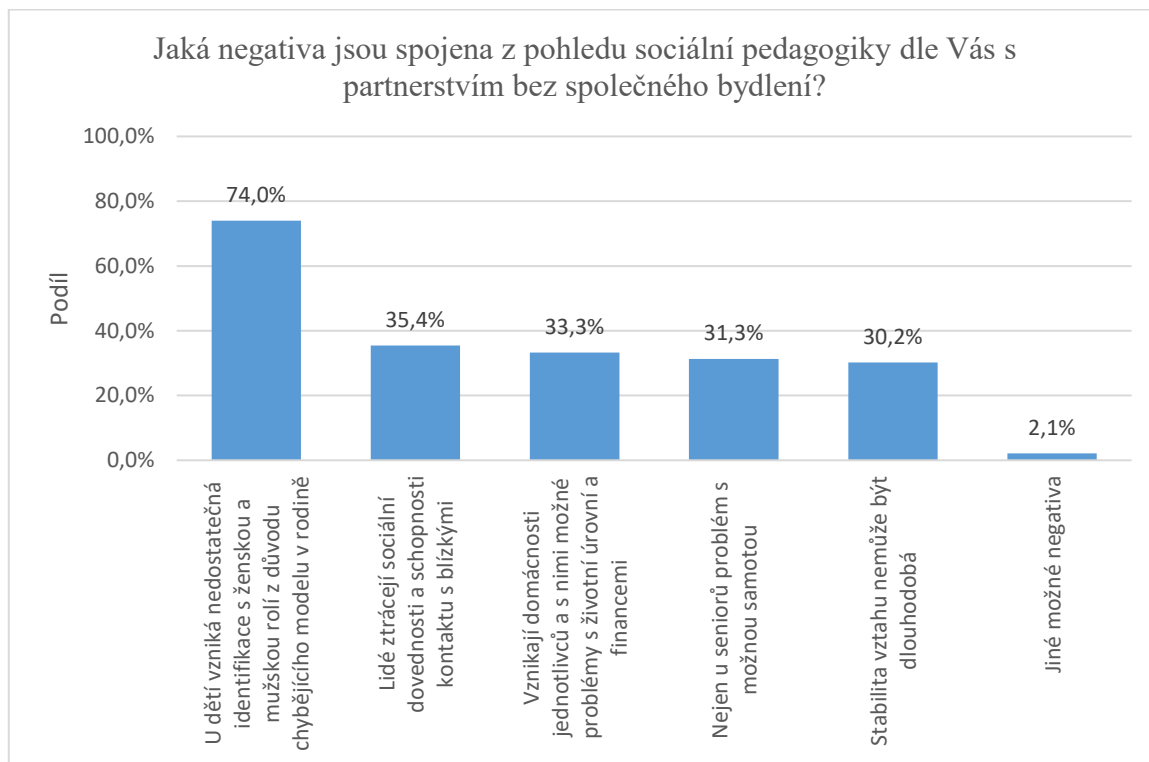

Graf 6 – Položka číslo 4 - četnost jevu dle studentů

50,0 % respondentů uvedlo, že partnerství bez společného bydlení je v jejich okolí častým jevem, 36,5 % se neseťkalo ve svém okolí s tímto druhem vztahu a 13,5 % studentů neví, že lidé prožívají takovéto vztahy.

Položka 5

Jaká negativa jsou spojena z pohledu sociální pedagogiky dle Vás s partnerstvím bez společného bydlení? Můžete označit více možností.

Graf 7 – Položka číslo 5 - negativa partnerství bez společného bydlení

74 % respondentů uvedlo jako nejzávažnější negativum, že u dětí vzniká nedostatečná identifikace s ženskou a mužskou rolí z důvodu chybějícího modelu v rodině, 35,4 % uvedlo, že lidé ztrácejí sociální dovednosti a schopnosti kontaktu s blízkými, 33,3 % vnímají jako možný problém to, že vznikají domácnosti jednotlivců a s nimi možné problémy s životní úrovní a financemi. 31,3 % označilo také možnou samotu jednotlivců a 30,2 % označilo jako možný problém pro sociální pedagogiku, že stabilita vztahu nemůže být dlouhodobá. Jako jiné možné negativum studenti napsali, že takový vztah pro výchovu dětí není vhodný, další názor byl, že tento druh partnerského vztahu je povrchní.

Položka 6**Která funkce rodiny je v dnešní společnosti dle Vás opomíjena nejvíc?**

Tabulka 2 - Položka 6 - funkce rodiny

Funkce rodiny	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	Celkem
Funkce emocionální		15	8	10	33
Socializačně - výchovná funkce		13	12	6	31
Funkce ochranná		5	4	4	13
Funkce relaxačně – zábavná		3	5	2	10
Biologicko - reprodukční funkce			5		5
Sociálně - ekonomická funkce	1	3			4

34,4 % studentů sociální pedagogiky uvedlo jako nejvíce opomíjenou funkci rodiny emocionální, což je pro mne zajímavé zjištění, neboť je tato funkce opravdu nezastupitelnou, ovšem pokud je rodina dysfunkční, je tato funkce rodiny nejproblematictější. 32,3 % studentů označilo funkci socializačně-výchovnou, funkci ochrannou uvedlo 13,5 % respondentů, 10,4 % funkci relaxačně-zábavnou, 5,2 % biologicko-reprodukční funkci a 4,2 % uvedlo funkci sociálně-ekonomickou. Pokud tuto položku budeme analyzovat z hlediska věku respondentů, volili možnost nejvíce opomíjené funkce emocionální v 15 případech studenti ve věku 20 až 35 let, což je věk, kdy lidé zakládají rodinu. V tomto věkovém rozmezí následovala s 13 hlasy socializačně-výchovná funkce rodiny. Ve věkovém rozmezí 35-45 let nejvíce respondentů tj. 12 volilo socializačně výchovnou funkci jako tu, která je dle studentů sociální pedagogiky nejvíce opomíjena.

Položka 7

Považujete partnerství bez společného bydlení za rovnocenný vztah s ostatními druhy vztahů?

Tabulka 3 – Položka 7 - názor studentů na rovnocennost vztahu bez společného bydlení

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě ano	100,0%	10,3%	8,8%	18,2%	12,5%
Spíše ano	0,0%	30,8%	14,7%	9,1%	19,8%
Nevím	0,0%	15,4%	23,5%	13,6%	17,7%
Spíše ne	0,0%	28,2%	35,3%	31,8%	31,3%
Určitě ne	0,0%	15,4%	17,6%	27,3%	18,8%
Průměr	1,0	3,1	3,4	3,4	3,2

12,5 % respondentů zvolilo možnost *určitě ano*, 19,8 % *spíše ano*, 17,7 % *nevím*, 18,8 % zvolilo možnost *určitě ne*. Nejvíce 31,3 procent respondentů volilo *spíše ne*, což koresponduje s tím, že náš výzkumný vzorek se sestává spíše z jedinců s konzervativnějšími názory, co se týká alternativních vztahů. Průměr této položky je 3,2. Analýza dle věku respondentů ukazuje, že partnerství bez společného bydlení považují jako rovnocenný vztah studenti ve věku 15-20 let, což koresponduje s tím, že jeden z důvodů pro volbu tohoto vztahu „partnerství spolu, i když zvlášť“ u mladých lidí je dočasně oddálit závazek, který vyplývá ve sdílení společné domácnosti s partnerem a z toho vyplývající založení rodiny (Hašková 2014, s.156). Ve věkovém rozmezí 20 až 35 let nejčastěji 30,8 % respondentů volilo odpověď *spíše ano*, ale také 28,2 % volilo, že *spíše nepovažují* tento vztah za rovnocenný s ostatními druhy vztahů. U studentů 45 až 60 let z výsledků vyplynulo, že 31,8 % volilo možnost *spíše ne* a 27,3 % *určitě ne*.

Položka 8

Zvolil/a byste raději ve svém životě alternativní způsoby vztahů před rodinným soužitím?

Tabulka 4 – Položka 8 - názor studentů na volbu alternativních vztahů

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě ano	100,0%	2,6%	2,9%	0,0%	3,1%
Spíše ano	0,0%	2,6%	14,7%	4,5%	7,3%
Nevím	0,0%	17,9%	11,8%	13,6%	14,6%
Spíše ne	0,0%	17,9%	29,4%	36,4%	26,0%
Určitě ne	0,0%	59,0%	41,2%	45,5%	49,0%
Průměr	1,0	4,3	3,9	4,2	4,1

I u této položky jsme se ujistili o tom, že studenti sociální pedagogiky kombinované formy jsou ve svých životech v zásadě konzervativní v partnerských vztazích. Pokud jsme si vyfiltrovali respondenty dle věku vyšlo nám, že jen ve věkovém rozmezí 15 až 20 let jsou studenti *ochotni volit* raději alternativní způsoby vztahů před rodinným soužitím. Mezi 20 - 35 lety 59 % dotázaných označilo, že by si ve svém životě *určitě ne zvolilo* alternativní vztahy, věková kategorie 35 – 45 let s 41,2 % označila, že *určitě by nevolili* alternativní formy vztahů před rodinným soužitím a co se týká věkového rozmezí 45-60 let, zde by *nevolilo* alternativní vztahy 45,5 % respondentů.

V odborné literatuře se setkáváme s tím, že v naší republice z výzkumů preferencí jednotlivých podob vztahu v roce 2000 vyplynulo, že jen 7 % českých obyvatel volilo oddělené soužití jako ideální formu vztahu, to ale nic neříká o počtu lidí žijících v tomto partnerském uspořádání (Hamplová, 2003, cit. podle Očadlíková, 2009, s. 116).

Položka 12**Partnerství bez papíru je méněcenné. Určete míru souhlasu.**

Tabulka 5 – Položka 12 - názor studentů na rovnocennost partnerství

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	0,0%	0,0%	0,0%	9,1%	2,1%
Spíše souhlasím	0,0%	10,3%	14,7%	0,0%	9,4%
Nevím	0,0%	17,9%	17,6%	18,2%	17,7%
Spíše nesouhlasím	0,0%	28,2%	38,2%	13,6%	28,1%
Určitě nesouhlasím	100,0%	43,6%	29,4%	59,1%	42,7%
průměr	5,0	4,1	3,8	4,1	4,0

Určitě nesouhlasí s tímto výrokem 42,7 % dotázaných, *spíše nesouhlasí* 28,1 % dotázaných, *spíše souhlasilo* 14,7 % a *neví* 17,7 % dotázaných. *Spíše souhlasí* 9,4 % a *určitě souhlasí* 2,1 %. Průměr je 4. Pokud analyzujeme dle věku respondentů, s tímto výrokem *nejvíce nesouhlasí* věková kategorie 15 až 20 let – průměr 5, s průměrem 4,1 dále kategorie 45 až 60 let.

Převážná většina studentů *určitě nesouhlasí* a *spíše nesouhlasí* s tímto výrokem, můžeme tedy předpokládat, že u studentů je tolerantnost k partnerství vysoká. U věkové kategorie 45-60 let se pro možnost *určitě nesouhlasím* vyjádřilo 59,1 % respondentů, je to možná z důvodu toho, že tito lidé mají možnou zkušenost s rozpadem manželství, proto jsou více tolerantnější pro alternativní druh vztahu.

Položka 13**Děti, které vychovávají partneři ve vztahu bez společného bydlení, jsou negativně ovlivněny pro svůj další život a vztahy. Určete prosím míru vašeho souhlasu.**

Tabulka 6 – Položka 13 - názor studentů na negativní ovlivnění dětí pro vztahy a život

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	100,0%	28,2%	38,2%	40,9%	35,4%
Spíše souhlasím	0,0%	46,2%	32,4%	36,4%	38,5%
nevím	0,0%	15,4%	17,6%	18,2%	16,7%
Spíše nesouhlasím	0,0%	2,6%	11,8%	4,5%	6,3%
Určitě nesouhlasím	0,0%	7,7%	0,0%	0,0%	3,1%
průměr	1,0	2,2	2,0	1,9	2,0

Nejčastější odpověď respondentů byla *spíše souhlasím* 38,5 %, s 35,4 % druhá nejčastější volba *určitě souhlasím*, jako nevím označilo odpověď 16,7 % dotázaných a *spíše nesouhlasím* uvedlo 6,3 % respondentů. *Určitě nesouhlasím* uvedlo 3,1 %. Průměr byl 2. Dle věku byli o tom, že děti budou negativně ovlivněny pro svůj další život a vztahy nejvíce přesvědčeni respondenti ve věku 15 až 20 let, střední hodnota činila 1, dále pak věková kategorie 45-60 let zde průměr činil 1,9.

Pro studenty sociální pedagogiky, kteří jsou znalí vývojové psychologie, sociální práce a sociální pedagogiky je volba odpovědi na tuto položku zřejmá, neboť rodina je místo, kde děti mají mít pocit bezpečí, v partnerství bez společného bydlení, pokud partneři spolu vychovávají dítě předpoklad pro bezpečí, identifikaci dítěte s ženskou nebo mužskou rolí musí být ztížená a rodiče pro dítě nemůžou při bydlení zvláště plnit všechny funkce rodiny, tak jak by bylo potřeba.

Položka 14

Děti, které vychovávají partneři bez společného bydlení, jsou pozitivně ovlivněny pro svůj další život a vztahy. Určete prosím míru vašeho souhlasu.

Tabulka 7 – Položka 14 - názor studentů na pozitivní ovlivnění dětí pro vztahy a život

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	0,0%	2,6%	0,0%	4,5%	2,1%
Spíše souhlasím	0,0%	2,6%	5,9%	13,6%	6,3%
Nevím	0,0%	15,4%	14,7%	13,6%	14,6%
Spíše nesouhlasím	0,0%	38,5%	35,3%	36,4%	36,5%
Určitě nesouhlasím	100,0%	41,0%	44,1%	31,8%	40,6%
průměr	5,0	4,1	4,2	3,8	4,1

Respondenti, kteří *spíše nesouhlasili* s tímto výrokem činili 36,5 %, *určitě nesouhlasili* s tímto výrokem 40,6 % studentů sociální pedagogiky kombinovaně. Analýza dle věku ukazuje, že v rozmezí 20 až 35 let činil průměr 4,1, dále u kategorie 35-45 let činil průměr 4,2.

Studenti sociální pedagogiky se ve výuce setkávají v různých předmětech s výchovou dětí v rodinách i mimo ně, vědí, jak je kvalitní výchova v úplné rodině důležitá pro vývoj a celý život jedince. Je to vlastně nejlepší, co rodiče mohou dítěti poskytnout. Z tohoto pohledu je

zřejmé a samozřejmé, že většina budoucích sociálních pedagogů *určitě a spíše nesouhlasila* s tímto výrokiem.

Položka 15

Zásadní pro výchovu dítěte je kladný vztah mezi rodiči, at' spolu bydlí či nikoli. Určete prosím míru souhlasu.

Tabulka 8 – Položka 15 - názor studentů na kladný vztah mezi rodiči

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	100,0%	71,8%	61,8%	77,3%	69,8%
Spíše souhlasím	0,0%	10,3%	23,5%	18,2%	16,7%
Nevím	0,0%	12,8%	8,8%	0,0%	8,3%
Spíše nesouhlasím	0,0%	2,6%	2,9%	0,0%	2,1%
Určitě nesouhlasím	0,0%	2,6%	2,9%	4,5%	3,1%
průměr	1,0	1,5	1,6	1,4	1,5

Dle 69,8 % studentů je *zásadní kladný vztah* mezi rodiči dítěte, at' spolu bydlí či nikoli. Velmi důležité je to, že se partneři dokáží domluvit ve věcech výchovy, chovají se k sobě s respektem a úctou i když jejich vztah skončil. A nejen v těchto případech. Děti velmi citlivě reagují na chování svých rodičů navzájem. *Nevím* zvolilo ve věkové kategorii 35-45 let 23,5% respondentů, tato část studentů nedokáže určit, jestli je zásadní pro výchovu dítěte kladný vztah mezi rodiči at' spolu bydlí, či nikoli. Volby studentů můžou být vysvětleny rodinným zázemím, např. vychovávají děti jako svobodní, rozvedení a s otcem/matkou svých dětí nekomunikují, nepřijde jim to ale jako problém ve výchově dětí - obtížné je tuto informaci zobecňovat. Zcela jistě je vhodnější, když spolu rodiče dítěte žijí v jedné domácnosti. V partnerství bez společného bydlení nedoporučují dětští psychologové vychovávat děti, neboť takováto rodina neplní hned několik funkcí.

Položka 16

Pro položku 16 a 17 jsme použili výrok profesora Matějčka "výchova dítěte v neúplné rodině je normální výchovou, ale děje se za ztížených okolností." (Márová, Radvanová a Matějček, 1975, s.73).

Výchova dítěte v neúplné rodině je normální. Určete prosím míru vašeho souhlasu.

Tabulka 9 – Položka 16 - názor studentů na výchovu v neúplné rodině

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	100,0%	12,8%	8,8%	4,5%	10,4%
Spíše souhlasím	0,0%	10,3%	5,9%	9,1%	8,3%
Nevím	0,0%	38,5%	44,1%	40,9%	40,6%
Spíše nesouhlasím	0,0%	25,6%	20,6%	9,1%	19,8%
Určitě nesouhlasím	0,0%	12,8%	20,6%	36,4%	20,8%
průměr	1,0	3,2	3,4	3,6	3,3

Z řad studentů a poté sociálních pedagogů s tímto výrokiem *určitě nesouhlasilo* ve věkové skupině 45 až 60 let 36,4 % dotázaných, *určitě souhlasilo* 4,5 % v této věkové kategorii. Průměr v této věkové kategorii byl 3,6. Ve všech věkových skupinách se však studenti přiklínali k volbě *nevím*. Průměr ve všech věkových skupinách byl 3,3. Studenti nejčastěji volili možnost *nevím*, může to být způsobeno tím, že polovina manželství se rozvádí a rodin, které jsou neúplné je v naší společnosti mnoho. Zde je zřejmě důvod volby *nevím* studentů sociální pedagogiky. Druhé nejvyšší procento volby 20,8 % bylo *určitě nesouhlasím* a tito studenti mají jasno v tom, že tato výchova „normální“ není.

Položka 17**Výchova dítěte v neúplné rodině se děje jen za ztížených okolností. Určete prosím míru vašeho souhlasu.**

Tabulka 10 - Položka 17 - názor studentů na výchovu v neúplné rodině

Věk	15 až 20 let	20 až 35 let	35 až 45 let	45 až 60 let	celkem
Určitě souhlasím	100,0%	12,8%	17,6%	27,3%	18,8%
Spíše souhlasím	0,0%	30,8%	32,4%	22,7%	29,2%
Nevím	0,0%	30,8%	44,1%	22,7%	33,3%
Spíše nesouhlasím	0,0%	17,9%	5,9%	13,6%	12,5%
Určitě nesouhlasím	0,0%	7,7%	0,0%	13,6%	6,3%
průměr	1,0	2,8	2,4	2,6	2,6

Nejvíce studentů sociální pedagogiky kombinovaně zvolilo možnost *nevím*, druhá nejpočetnější skupina volila možnost *spíše souhlasím*. Dle Matouška (2003, s. 134) psychologické výzkumy potvrzují, že v úplných rodinách je školní prospěch u dětí lepší, také v období adolescence potomků, pokud je přítomen otec, tvoří významnou zábranu případné kriminální činnosti synů, než když je v rodině přítomna jen matka. Rodina, která má jen jednoho rodiče, vychovává děti zcela jistě za ztížených okolností. Ztíženými okolnostmi může být např. neutěšená finanční situace rodiny jen s jedním rodičem. Pokud je rodič zaměstnán, je zde velmi málo času na řešení běžných denních problémů s výchovou dítěte, problematická je identifikace dítěte se vzorem rodiče stejného pohlaví, pokud tento rodič v rodině chybí. 27 % respondentů ve věku 45-60 let označilo *určitě souhlasím*, 32,4 % studentů *spíše souhlasilo* s tímto výrokem.

6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Cílem bakalářské práce bylo zjistit názor studentů sociální pedagogiky kombinovaného studia Zlínského kraje na partnerství bez společného bydlení.

Hlavním výzkumným cílem bylo zjistit názor studentů sociální pedagogiky na novou podobu partnerského vztahu a to na partnerství bez společného bydlení.

Dílčí výzkumné cíle vycházely z hlavního výzkumného cíle.

První dílčí výzkumný cíl zjišťoval důvody, které nejčastěji, dle studentů kombinovaného studia sociální pedagogiky, vedou partnery k volbě partnerství bez společného bydlení. Důvodem, který označilo nejvíce studentů, bylo zachování určité svobody jedince (47,9%), dále potřeba svého soukromí (40,6%). Třetím nejčastějším důvodem bylo zachování klidu a pohody (37,5%). Očadlíková (2009, s. 121) ve své přehledové studii jako důvody pro tento typ vztahu uvádí nezávislost, potřebu duševního prostoru pro sebe, budování kariéry, soužití s dětmi z předchozích vztahů a soužití v domácnosti se stárnoucími rodiči.

Druhý dílčí výzkumný cíl zjišťoval, jaké výhody či nevýhody spatřují studenti kombinovaného studia sociální pedagogiky v partnerství bez společného bydlení. Studenti spatřují jako výhodu tohoto vztahu v čase partnerů na sebe sama a své koníčky (důležitost 4,1), dále vídat partnera jen když chtějí (důležitost 3,6) a to, že se ze vztahu nestane zvyk a rutina (3,3). Jako nevýhody tohoto typu vztahu označili respondenti chybějící každodenní kontakt s partnerem (důležitost 3), dále samotu (2,5) a jako třetí nevýhodu uvedli nejistotu ve vztahu (2,2). Pokud se člověk nad tímto zamyslí, tak si uvědomí, že zcela jistě někoho, kdo má vztah bez společného bydlení, ve svém okolí zná. Je to tak, že lidé o nových formách vztahů nepřemýšlí tak, že by to bylo nějaké tabu, ale spíše, že je to soukromí toho daného člověka. Očadlíková (2009, s. 121) uvádí jako výhody tohoto vztahu, že je pružný a dovoluje zachování nezávislosti partnerů. Zachování pořádku v domácnosti, nemuset se o partnera starat a finanční samostatnost. Jako nevýhodu vidí, že si partneři nejsou jisti exkluzivitou vztahu, bojí se opuštění ze strany partnera. Dále uvádí, že některé zahraniční výzkumy ukazují, že jsou to častěji ženy, kdo má zájem o tento druh vztahu (Karlson a Borel, 2002, cit. podle Očadlíkové 2009, s. 123).

Třetí dílčí výzkumný cíl bylo zjistit, zda je dle studentů sociální pedagogiky partnerství bez společného bydlení častý jev. Polovina respondentů uvedlo, že partnerství bez společného bydlení je v jejich okolí častým jevem, 36,5 % se nesetkalo ve svém okolí s tímto druhem

vztahu. Ve výzkumu „Životní a pracovní dráhy 2010, kde byl tento fenomén zkoumán jen okrajově se ukázalo, že zhruba 6 % populace mezi 25 a 60 lety žije v tomto partnerství“ (Hašková, 2014, s. 131-132).

Čtvrtým dílčím výzkumným cílem bylo, jaká negativa jsou spojena z pohledu sociální pedagogiky s partnerstvím bez společného bydlení. 74 % respondentů uvedlo, že z jejich pohledu je nejzávažnější negativum nedostatečná identifikace dítěte s ženskou a mužskou rolí z důvodu chybějícího modelu v rodině, dále že lidé ztrácejí sociální dovednosti a schopnost kontaktu s blízkými (35,4%) a další problém očima budoucích sociálních pedagogů je to, že vznikají domácnosti jednotlivců a s nimi mohou přijít ekonomické i ekologické problémy (33,3%). Z analýzy českého statistického úřadu vyplývá, že v roce 2011 domácnosti s jedním členem představovaly skoro 30 % všech bytových domácností. Tyto jednočlenné domácnosti a domácnosti s jedním vychovávajícím rodičem je nejvíce rostoucím trendem. (ČSÚ, 2014, s. 1)

Pátým dílčím výzkumným cílem bylo zjistit, která z funkcí rodiny je dle studentů sociální pedagogiky opomíjena nejvíce. Nejvíce opomíjenou funkcí rodiny je dle studentů sociální pedagogiky funkce emocionální (34,4%). To, co vložíme do svých dětí v rodině v rámci citů, si děti nesou celým svým dalším životem ve svých vztazích, jak k partnerovi, tak ke svým dětem. Řada dětí je dnes vychovávána v rodinách s jedním rodičem pracujícím na plný úvazek, neboť musí jako samoživitelé svou rodinu uživit. Následuje nedostatek času na děti a jejich nejen emocionální potřeby. Toto může být v dalším životě dětí a v jejich dospělosti i v životě jejich blízkých, velký problém. Dle Procházky je tato funkce velmi důležitá, ale také v dnešní době křehká a může docházet ke zvýšení počtu lidí na planetě, kteří budou mít citové celoživotní problémy, a to z důvodu, že v rodinách se prokazuje svým členům málo citu (Procházka, 2012, s. 110).

Šestým dílčím výzkumným cílem bylo objasnit to, zda studenti sociální pedagogiky kombinované formy studia považují neinstitucionalizovaný vztah za rovnocenný institucionalizovanému vztahu a byli by ochotni v některém z alternativních vztahů fungovat. Z šetření vyplynulo, že studenti sociální pedagogiky kombinované formy studia spíše nepovažují vztah bez společného bydlení za rovnocenný jiným typům vztahů (31,3%). V tomto malém výzkumu se ukázalo, že studenti sociální pedagogiky jsou z větší části konzervativní, co se týká vztahů ve svém životě a 49 % studentů by určitě raději nevolilo ve svém životě alternativní vztah.

Tázali jsme se dále studentů na postoje spojené s partnerstvím bez společného bydlení a také výchovou dětí v soužití jen s jedním rodičem. 42,7 % z dotázaných nepovažuje vztah bez uzavření manželství za méněcenný vztah, ale děti, které vychovávají lidé žijící ve vztahu bez společného bydlení, jsou dle studentů negativně ovlivněny pro svůj další život a vztahy. Dále studenti určili jako zásadní pro výchovu dítěte kladný vztah mezi rodiči, ať spolu bydlí či nikoli.

6.1 Doporučení pro praxi

Na základě získaných výsledků z našeho výzkumného šetření si dovoluujeme uvést následující doporučení pro praxi. Z výzkumného šetření vyplývá, že studenti sociální pedagogiky kombinovaného studia vidí jako problém u dětí, které vyrůstají jen s jedním rodičem nedostatečnou identifikaci s ženskou nebo mužskou rolí u dětí. Pokud se týká výchovy dětí v neúplných rodinách, sociální pedagogika a sociální pedagogové, kteří pracují s dětmi, by měli mít povědomí o problémech ve výchově, které toto partnerské uspořádání může přinést. Výchova dětí v neúplné rodině je problematická a poradenské zařízení spolu se sociálním pedagogem, by mělo být na tuto situaci připraveno. Důvody pro partnerství bez společného bydlení, jako je zachování určité svobody a potřeba svého soukromí ukazuje na to, že stále stoupá a zřejmě stoupat bude počet jednočlenných domácností. Pro sociální pedagogiku mohou nastat další úkoly spojené se stárnutím populace. Jednočlenné domácnosti jsou nejen ekologicky, ale i ekonomicky náročnější než vícečetné domácnosti. S tím mohou vznikat ekonomické problémy u seniorů. Nedostatečný sociální kontakt s okolím může seniory vytlačit na okraj společnosti a mohou být ohroženi sociální izolací.

Doporučili bychom zařazení této problematiky jako součást předmětů, které se zabývají rodinou, zde by budoucí odborníci měli mít více informací o alternativních podobách partnerských vztahů.

ZÁVĚR

Práce se zabývá tématem partnerství bez společného bydlení z pohledu studentů sociální pedagogiky. Cílem této práce byla odpověď na otázku, jaký je názor studentů sociální pedagogiky na partnerství bez společného bydlení. Z výzkumu vyplynulo, že studenti vidí jako nejčastější důvody pro tento druh alternativního vztahu zachování určité svobody partnerů, dále soukromí klid a pohodu ve „své“ domácnosti, které tento vztah přináší. Další nejčastější možné důvody vidí v tom, že se partneři vídají, jen když mají potřebu a chtějí být spolu. Jako největší výhodu tohoto partnerství spatřují studenti v tom, že lidé mají čas na sebe a vídají se, jen když chtějí, a že se ze vztahu nestane zvyk a rutina. Nevýhody tohoto vztahu označili studenti nejčastěji chybějící každodenní kontakt partnerů, samotu a nejistotu ve vztahu. Polovina respondentů považuje toto partnerství za častý jev v naší společnosti. Studenti sociální pedagogiky ze své pozice budoucích odborníků označili jako nejzávažnější problém pro sociální pedagogiku to, že děti vyrůstající v tomto vztahu mohou mít ztíženou identifikaci s ženskou a mužskou rolí z důvodu chybějícího modelu v rodině, a že lidé ztrácejí sociální dovednosti a kontakty. Nejvíce opomíjenou funkcí rodiny je dle nich emocionální a socializačně výchovná. Je pravdou, že v partnerství bez společného bydlení by pro případné potomky tyto funkce byly problematicky naplňovány. Studenti spíše nepovažují tento vztah jako rovnocenný s manželstvím a téměř polovina studentů, by nebyla ochotna v alternativním vztahu žít. 63% respondentů preferuje institucionalizovanou formu partnerství, tedy manželství.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica. Sociální pedagog a jeho kompetence. *Pedagogická revue : časopis pro otázky pedagogické teorie, praxe a psychologie*. 2005, 57(1), 12-21. ISSN 1335-1982.
- [2] DUDOVÁ, Radka. *Otcovství po rozchodu rodičovského páru*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2008. Sociologické disertace. ISBN 978-80-7330-136-1.
- [3] FIALOVÁ, Ludmila. *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-858-5087-7.
- [4] GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 4., rozš. vyd. Bratislava: Vydavateľstvo UK, 2008. ISBN 978-80-223-2391-8.
- [5] GRECMANOVÁ, Helena. *Obecná pedagogika*. Olomouc: Hanex, 1998. Edukace (Hanex). ISBN 80-857-8324-X.
- [6] HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8303-X.
- [7] HASMANOVÁ MARHÁNKOVÁ, Jaroslava, Martin KREIDL a Barbora HUBATKOVÁ. *Proměny partnerství: životní dráhy a partnerství v české společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2012. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-142-8.
- [8] HAŠKOVÁ, Hana. *Vlastní cestou?: životní dráhy v pozdně moderní společnosti*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici se Sociologickým ústavem AV ČR, 2014. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-178-7.
- [9] HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-808-7109-199.
- [10] CHRÁSKA, Miroslav. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5326-3.
- [11] JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-717-8535-0.
- [12] JANIŠ, Kamil a Irena LOUDOVÁ. *Vybraná témata z teorie výchovy: (studijní opora)*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2011. ISBN 978-80-7435-113-6.

- [13] KIMPLOVÁ, Tereza. *Základy psychologie manželského a rodinného soužití*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2008. ISBN 978-80-7368-619-2.
- [14] KNOTOVÁ, Dana. *Úvod do sociální pedagogiky: studijní texty pro studenty oboru sociální pedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 978-80-210-7077-6.
- [15] KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-731-5004-2.
- [16] KRAUS, Blahoslav. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.
- [17] LINKOVÁ, M. Singles: životní styl, nebo z nouze ctnost? *Přítomnost*, 2002, roč. 2002, 2. ISSN 1213-0133.
- [18] MÁROVÁ, Zdeňka, Senta RADVANOVÁ a Zdeněk MATĚJČEK. *Výchova dětí v neúplné rodině*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1977. Knihy pro rodiče (SPN).
- [19] MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 3., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2919-9.
- [20] MOŽNÝ, Ivo. *Česká společnost: nejdůležitější fakta o kvalitě našeho života*. Praha: Portál, MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.
- [21] MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2958-X.
- [22] MOŽNÝ, Ivo. *Sociologie rodiny*. Vyd. 2., upr. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002. Základy sociologie. ISBN 80-864-2905-9.
- [23] PROCHÁZKA, Miroslav. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3470-5.
- [24] PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ. *Pedagogický slovník*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-717-8772-8.

- [25] RABUŠIČ, Ladislav. *Kde ty všechny děti jsou?: porodnost v sociologické perspektivě*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2001. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-864-2901-6.
- [26] ŠMOLKA, Petr. *Muž a žena - návod k použití*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-573-8.
- [27] TOMÁNEK, Pavol. Novovznikajúce formy rodinného života na Slovensku. *Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej*. Poznaň, 2013, (1), 101-119. DOI: 978-83-232-2539-3.
- [28] TOMÁŠEK, Marcel. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*. Sociologický časopis, Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006, roč. 2006, č. 1, s. 81-106. [Cit 28.7.2017] ISSN 0038-0288, s. 82-83.
- [29] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-717-8308-0.
- [30] VYSEKALOVÁ, Jitka. *Chování zákazníka: jak odkrýt tajemství "černé skříňky"*. Praha: Grada, 2011. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3528-3.

Elektronické zdroje:

- [1] Český statistický úřad: *Domácnosti jednotlivců* [online]. Praha, 2014 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/...14.../6232226f-f1c1-4d55-9101-26e04a3ab5fd?..>
- [2] OČADLÍKOVÁ, Eva. *Láska ve dvou adresách: Oddělené soužití v sociologických výzkumech*. In: Sociální studia 4/2009 [online]. [cit. 2017-09-26]. Dostupné z: <http://socstudia.fss.muni.cz/dokumenty/100310092201.pdf>
- [2] TOMÁŠEK, MARCEL. *Singles a jejich vztahy; kvalitativní pohled na nesezdané a nekohabituující jednotlivce v České republice*, Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 2006, Vol. 42, No. 1. [on-line]. [Cit 28.7.2017]. Dostupný na [www.http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/39-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-1-2006](http://sreview.soc.cas.cz/cs/issue/39-sociologicky-casopis-czech-sociological-review-1-2006)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

např. například

s. strana

kol. kolektiv

ČR Česká republika

tj. to je

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Položka číslo 9 - věkové kategorie studentů	31
Graf 2 – Položka číslo 10 - partnerské soužití studentů	32
Graf 3 – Položka číslo 2 - důvody pro vztah bez společného bydlení	34
Graf 4 – Položka číslo 3 - nevýhody partnerství bez společného bydlení	35
Graf 5 – Položka číslo 18 - názor studentů na výhody partnerství bez společného bydlení	36
Graf 6 – Položka číslo 4 - četnost jevu dle studentů	37
Graf 7 – Položka číslo 5 - negativa partnerství bez společného bydlení	38

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1- Položka 11 - forma vztahů studentů	32
Tabulka 2 - Položka 6 - funkce rodiny	39
Tabulka 3 – Položka 7 - názor studentů na rovnocennost vztahu bez společného bydlení	40
Tabulka 4 – Položka 8 - názor studentů na volbu alternativních vztahů	41
Tabulka 5 – Položka 12 - názor studentů na rovnocennost partnerství	42
Tabulka 6 – Položka 13 - názor studentů na negativní ovlivnění dětí pro vztahy a život.....	42
Tabulka 7 – Položka 14 - názor studentů na pozitivní ovlivnění dětí pro vztahy a život.....	43
Tabulka 8 – Položka 15 - názor studentů na kladný vztah mezi rodiči	44
Tabulka 9 – Položka 16 - názor studentů na výchovu v neúplné rodině	45
Tabulka 10 - Položka 17 - názor studentů na výchovu v neúplné rodině.....	45

SEZNAM PŘÍLOH

Dotazník

PŘÍLOHA: DOTAZNÍK

1. Studujete:

- Kombinovaně
- Prezenčně

2. Jaké jsou dle Vás možné důvody pro vztah bez společného bydlení? Můžete označit více možností.

- Budovat kariéru
- Potřeba svého soukromí
- Zachování určité svobody
- Důvod k tomuto partnerství je péče o děti z předchozích vztahů
- Nechuť se o partnera starat
- Nechuť se partnerovi podřizovat
- Vídat se jen když chtějí
- Finanční nezávislost na partnerovi
- Stereotyp při společném bydlení
- Zklamání z předchozích vztahů se společnou domácností
- Mít doma klid a pohodu
- Partner není spolehlivý, ale je s ním fajn
- To, že toto možná ještě není „ten pravý/á“
- Nepřipravenost na jiný druh vztahu
- Jiný důvod.....

3. Jaké jsou dle Vás nevýhody partnerství bez společného bydlení?

Seřad'te prosím dle stupně významu.

- Chybí jistota ve vztahu
- Člověk je na všechny starosti vlastně sám
- Finanční nejistota
- Při rozepři s partnerem následuje špatná komunikace
- Chybějící každodenní kontakt s partnerem/kou
- Samota

4. Domníváte se, že v dnešní společnosti je partnerství bez společného bydlení častý jev?
- Nesetkal/a jsem se zatím s lidmi v mém okolí, kteří žijí v tomto vztahu
 - V mém okolí je partnerství bez společného bydlení častý jev
 - Nevím, že v partnerství bez společného bydlení lidé fungují
5. Jaká negativa jsou spojena z pohledu sociální pedagogiky dle Vás s partnerstvím bez společného bydlení? Můžete označit více možností.
- Vznikají domácnosti jednotlivců a s nimi možné problémy s životní úrovní a financemi
 - U dětí vzniká nedostatečná identifikace s ženskou a mužskou rolí z důvodu chybějícího modelu v rodině
 - Nejen u seniorů problém s možnou samotou
 - Stabilita vztahu nemůže být dlouhodobá
 - Lidé ztrácejí sociální dovednosti a schopnost kontaktu s blízkými
 - Jiné možné negativa.....
6. Která funkce rodiny je v dnešní společnosti dle Vás opomíjena nejvíc?
- Biologicko - reprodukční funkce
 - Sociálně - ekonomická funkce
 - Funkce ochranná
 - Socializačně - výchovná funkce
 - Funkce relaxačně - zábavná
 - Funkce emocionální
7. Považujete partnerství bez společného bydlení za rovnocenný vztah s ostatními druhy vztahů?
- určitě ano spíše ano nevím spíše ne určitě ne
8. Zvolil/a byste raději ve svém životě alternativní způsoby vztahů před rodinným soužitím?
- určitě ano spíše ano nevím spíše ne určitě ne

9. Váš věk je?

- 15-20 let
- 20-35 let
- 35-40 let
- 45-60 let
- Nad 60 let

10. Žijete v současné době v partnerském soužití?

- Ano
- Ne

11. Pokud jste odpověděl/a na otázku 10 ano, v jaké formě vztahu nyní žijete?

- Nesezdané soužití
- Manželství
- Vztah, kdy Vy i Váš partner/ka má svou domácnost

12. Partnerství bez papíru je méněcenné. Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

13. Děti, které vychovávají partneři bez společného bydlení, jsou negativně ovlivněny pro svůj další život a vztahy. Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

14. Děti, které vychovávají partneři bez společného bydlení, jsou pozitivně ovlivněny pro svůj další život a vztahy. Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

15. Zásadní pro výchovu dítěte je kladný vztah mezi rodiči, ať spolu bydlí či nikoli.

Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

16. Výchova v neúplné rodině je normální. Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

17. Výchova v neúplné rodině se děje jen za ztížených okolností. Určete prosím míru souhlasu.

Určitě souhlasím spíše souhlasím nevím spíše nesouhlasím určitě nesouhlasím

18. Jaké jsou podle Vás výhody partnerství bez společného bydlení? Seřad'te prosím, dle stupně významu.

- Vídat partnera jen když chci
- Čas na sebe a své záliby
- Finanční nezávislost
- Ze vztahu se nestane zvyk a rutina
- Při rozepři s partnerem možnost jít do své domácnosti a mít klid
- Partneři jsou si vzácnější
- Rozchod je „bezbolestnější“, když spolu partneři nebydlí